

**ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS A BUDAPEST FŐVÁROS XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
2019. ÉVI
GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI FELADATAINAK ELLÁTÁSÁRÓL**

TARTALOMJEGYZÉK

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI.....	2
2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA.....	4
3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK, VALAMINT AZ EZEKHEZ SZERVESEN KAPCSOLÓDÓ EGYÉB ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA	18
4. FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAINAK, TOVÁBBÁ A GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI SZOLGÁLTATÓ TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐK MŰKÖDÉSÉT ENGEDÉLYEZŐ HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSÉNEK ALKALMÁVAL TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA	46
5. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN	47
6. A BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA	49
7. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS KERETEI	52

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI

Budapest XVI. kerületének, a népesség megoszlására vonatkozó demográfiai mutatói az alábbiak:

1. sz. táblázat: A lakónépesség számának változása

Megnevezés		
Terület km ²		33,52
Lakónépesség (fő)	2015.	73 254
	2016.	73 622
	2017.	74 109
	2018.	74 190
	2019	74 110
Laksűrűség (fő/km ²)	2015.	2 185
	2016.	2 196
	2017.	2 211
	2018.	2 213
	2019.	2 211

Forrás: Népesség-nyilvántartó

2. sz. táblázat: A település lakosainak korcsoport szerinti megoszlása

Életkor	Állandó népesség				
	2015	2016	2017	2018	2019
0 - 1	659	597	619	565	547
1 - 4	2 860	2 910	2 874	2 872	2 733
5 - 14	7 748	7 933	8 220	8 307	8 418
15 - 18	2 558	2 593	2 676	2 798	2 884
19 - 34	12 595	12 393	12 108	11 812	11 544
35 - 59	27 431	27 383	27 534	26 854	26 993
60 - X	18 785	19 018	19 208	20 011	19 926
Összesen	72 636	72 827	73 239	73 219	73 045

Forrás: Népesség-nyilvántartó

3. sz. táblázat: A település lakónépességének korcsoportonkénti megoszlása

Életkor	Lakónépesség				
	2015	2016	2017	2018	2019
0 - 1	660	608	624	570	567
1 - 4	2 953	2 989	2 950	2 949	2 836
5-14	7 726	7 957	8 233	8 343	8 463
15 - 18	2 560	2 625	2 693	2 820	2 895
19 - 34	13 177	12 966	12 811	12 484	12 235
35 - 59	27 421	27 487	27 644	27 034	27 174
60 - X	18 757	18 990	19 154	19 990	19 940
Összesen	73 254	73 622	74 109	74 190	74 110

Forrás: Népesség-nyilvántartó

***Lakónépesség:** A gyermekjóléti, gyermekvédelmi munka szempontjából nemcsak az állandó bejelentett lakhellyel rendelkezők száma, hanem a kerületben tartózkodók száma is fontos.

4. sz. táblázat: A település 0 - 25 éves lakónépességének évenkénti megoszlása 2019. évben

Életkor	Összesen
0 - 1	567
1 - 2	593
2 - 3	699
3 - 4	695
4 - 5	849
5 - 6	811
6 - 7	780
7 - 8	883
8 - 9	850
9 - 10	779
10 - 11	882
11 - 12	912
12 - 13	850
13 - 14	883
14 - 15	833
15 - 16	761
16 - 17	738
17 - 18	696
18 - 19	700
19 - 20	719
20 - 21	680
21 - 22	715
22 - 23	719
23 - 24	754
24 - 25	693

Forrás: Népeség-nyilvántartó

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi munka szempontjából nemcsak a kiskorúak száma lényeges, hanem a 25 évesnél fiatalabb korosztályé is, a táblázat ezért tartalmazza ezen adatsorokat. Az adatok a potenciális igénybevevői kör nagyságának alapjául szolgálnak.

2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), és a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat szociális és gyermekvédelmi települési támogatásokról szóló 1/2015. (II. 23.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) határozta meg a 2019. évre nyújtott pénzbeli és természetbeni támogatásokat.

2.1. A GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNYBEN SZABÁLYOZOTT ELLÁTÁSOK

A Gyvt. vonatkozó rendelkezései a 2019. január 1. napjától hatályos szövege szerint:

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

„19. § (1) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a) a 21/B. §-ban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és - ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek - a szünidei gyermekétkeztetésnek,*
- b) a 20/A. §-ban meghatározott pénzbeli támogatásnak,*
- c) az e törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.*

(1a) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családbafogadó gyámjául kirendelt hozzátartozó kiegészítő pénzbeli ellátásra jogosult, ha

- a) a gyermek tartására köteles, és*
- b) nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.*

(2) A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (a továbbiakban: az öregségi nyugdíj legkisebb összege) a 145%-át, ha*

aa) a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza,

ab) a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy

ac) a nagykorúvá vált gyermek megfelel a 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek;

b) az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 135%-át az a) pont alá nem tartozó esetben, feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a (7) bekezdésben meghatározott értéket.

(3) Az egy főre jutó jövedelem megállapításánál a 131. § (2) bekezdését kell alkalmazni. Ettől eltérni akkor lehet, ha a jövedelmi viszonyokban igazolható ok miatt tartós romlás vélelmezhető.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott összeg számításánál - a kérelem benyújtásának időpontjában - közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként (gondozó családként) kell figyelembe venni az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező

a) szülőt, a szülő házastársát vagy élettársát,

b) 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermeket,

c) 23 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket,

d) 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató gyermeket,

e) korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg és a fogyatékos gyermeket,

f) az a)-e) pontokba nem tartozó, a Ptk. családjogra irányadó szabályai alapján a szülő vagy házastársa által eltartott rokont.

(5) A (4) bekezdés alkalmazásában szülő alatt a családbafogadó gyámot kell érteni, ha a családbafogadó gyám a gyámsága alá helyezett gyermek tartására köteles.

(6) A vagyoni helyzet vizsgálata kiterjed a (4) bekezdésben meghatározott közös háztartásban élő közeli hozzátartozók vagyontárára.

(7) Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban

a) külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát, vagy

b) együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszorosát

meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra vagy tartós betegségre tekintettel fenntartott gépjármű.

(8) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítására irányuló kérelmet elutasítja, ha a (4) bekezdésben megjelölt személyek együttesen vagy külön-külön a (7) bekezdésben meghatározott értékű vagyonnal rendelkeznek.

(9) Nem állapítható meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, illetőleg a megállapított jogosultságot meg kell szüntetni, ha a gyermek tartózkodási joga megszűnt vagy tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott.

20. § (1) A feltételek fennállása esetén a gyámhatóság egy év időtartamra, de legfeljebb

a) a (2) bekezdés a) pontja szerinti esetben a nagykorúvá vált gyermek 23. életévének betöltéséig,

b) a (2) bekezdés b) pontja szerinti esetben a nagykorúvá vált gyermek 25. életévének betöltéséig megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát.

(2) Az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha

a) nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy

b) felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

(3) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, ideértve a 19. § (1a) bekezdés szerinti kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultságot is, a gyámhatóság - hivatalból vagy kérelemre - felülvizsgálja, ha a megállapított jogosultság időtartama alatt a jogosultsági feltételekben változás következett be.

(4) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság

a) megszűnik az (1) bekezdésben meghatározott időtartam leteltével,

b) megszüntetésre kerül, ha

ba) a (3) bekezdés szerinti felülvizsgálat azzal az eredménnyel zárul, hogy a jogosultsági feltételek nem állnak fenn, vagy

bb) a gyermek gyermekvédelmi szakellátásba kerül.

20/A. § (1) A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel alapösszegű pénzbeli támogatást folyósít, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt az a) és b) pont szerinti időpontban a gyámhatóság határozata alapján nem minősül a 67/A. §-ban foglaltak szerint hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek.

(2) A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a 67/A. § szerinti hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a gyámhatóság határozata alapján

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel emelt összegű pénzbeli támogatást folyósít.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti támogatás esetenkénti összegéről az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. *

20/B. § (1)-(2)

(3) A kiegészítő pénzbeli ellátás havi összege - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka.

(4) A gyámhatóság annak a családbafogadó gyámként kirendelt hozzátartozónak, akinek kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultsága

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában - az augusztus hónapra járó kiegészítő pénzbeli ellátás összege mellett -,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában - a november hónapra járó kiegészítő pénzbeli ellátás összege mellett - pótlékot folyósít.

(5) A (4) bekezdés szerinti pótlék esetenkénti összege 2006. évben gyermekenként 7500 forint. A 2006. évet követően a pótlék összegének emeléséről az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt. *

(6) Ha a kiegészítő pénzbeli ellátást végleges döntéssel megállapították, az

a) a kérelem benyújtásától esedékes azzal, hogy ha a kérelmet

aa) a tárgyhónap tizenötödikéig nyújtották be, a támogatás teljes összegét,

ab) a tárgyhónap tizenötödikét követően nyújtották be, a támogatás ötven százalékát;

b) a hivatalbóli eljárás megindulásának napjától esedékes azzal, hogy ha a hivatalbóli eljárás

ba) a tárgyhónap tizenötödikéig megindult, a támogatás teljes összegét,

bb) a tárgyhónap tizenötödikét követően indult meg, a támogatás ötven százalékát kell kifizetni.

(7) Ha a kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultság megszűnik, az a jogosultság megszűnésének hónapjáig esedékes azzal, hogy ha a megszűnés

a) a tárgyhónap tizenötödikéig következik be, a támogatás ötven százalékát,

b) a tárgyhónap tizenötödikét követően következik be, a támogatás teljes összegét kell kifizetni.”

5. sz. táblázat: Gyermekvédelmi támogatások – rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Megnevezés			Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény				
			2015	2016	2017	2018	2019
Előző év dec. 31-én támogatásban részesülők száma			532	438	332	266	203
Tárgyév folyamán	megállapított	ellátások száma	438	339	267	199	158
	megszűnt		532	445	333	272	203
Tárgyév dec. 31-én támogatásban részesülők		száma	438	332	266	193	158
Támogatást kérő személyek			439	372	281	218	163
Elutasított személyek			30	47	20	15	5
Támogatásra felhasznált összeg			5 000	4 000	3 412	2 699	2 109

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

A támogatások feltételrendszerét a Gyvt. konkrétan szabályozza, így a kérelmek esetleges elutasításának indoka a jogszabályban meghatározott feltételek hiánya. A számokból látszik, hogy a támogatást kérő személyek száma évről évre csökken.

6. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesített gyermekek és fiatal felnőttek száma kor szerint

	0 – 6 év	7 – 14 év	15 – 18 év	19 - * év	Összes
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény					
Gyermekek száma/2015	114	241	60	23	438
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	5	17	2	0	24
Gyermekek száma/2016	66	120	45	9	240
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	3	13	3	0	19
Gyermekek száma/2017	59	103	82	18	262
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	4	9	4	0	17
Gyermekek száma/2018	37	108	47	1	193
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	1	3	7	0	11
Gyermekek száma/2019	31	86	36	5	158
Ebből tartósan beteg vagy fogyatékos	3	5	2	0	10

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

(* 25. életévét még nem töltötte be.)

7. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma 2015. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	116	88	39	10	1	254
Ebből: egyedül álló szülő	58	35	8	2	0	103

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

8. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma 2016. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	89	57	26	12	2	186
Ebből: egyedül álló szülő	48	29	6	4	1	88

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

9. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma
2017. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	70	43	24	8	1	146
Ebből: egyedül álló szülő	31	18	6	2	0	57

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

10. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma
2018. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	52	26	32	6	2	118
Ebből: egyedül álló szülő	23	14	6	1	0	44

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

11. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán támogatásban részesülő családok száma
2019. évben

Megnevezés	1	2	3	4 vagy 5	6 vagy több	Összes
	gyermekes családok száma					
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény						
Családok száma	35	32	10	5	2	84
Ebből: egyedül álló szülő	18	8	5	2	0	33

12. sz. táblázat: Tárgyév december hó folyamán ellátásban részesítettek egy főre jutó családi jövedelme a jogosultság megállapításakor

Megnevezés	Egy főre jutó jövedelem														
	Az öregségi nyugdíj legkisebb összegének felét nem éri el					Az öregségi nyugdíj legkisebb összegének fele, illetve annál több, de nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegét					Az öregségi nyugdíj legkisebb összegét eléri, illetve meghaladja, de annak 130%-át illetve 140%-át nem haladja meg, 2018. 01.01.-től 135%, 145%				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	29	18	13	12	11	224	170	132	91	63	185	142	117	90	84

2.2. ÖNKÉNT VÁLLALT ELLÁTÁSOK

A Rendelet szerint:

Ikerszülési támogatásként megállapítható rendkívüli települési támogatás

11. §

- „(1) *Ikerszülési támogatást lehet megállapítani annak a szülőnek, akinek iker gyermekei születtek.*
- (2) *Az ikerszülési támogatást a gyermekek 6 hónapos koráig lehet igényelni.*
- (3) *A támogatás összege gyermekenként egyszeri 50.000,- Ft, mely különös méltánylás esetén, fokozott ápolást igénylő gyermek esetében családonként egyszeri 50.000,- Ft-tal kiegészíthető.*
- (4) *A kérelemhez mellékelni kell:*
- a) *a gyermekek születési anyakönyvi kivonatának másolatát,*
 - b) *különös méltánylás esetén orvosi igazolást a gyermek állapotáról, a fokozott ápolás szükségességének indoklását feltüntetve.”*

A támogatás 2007. január 1-jétől került bevezetésre, önként vállalt feladatként. Célja ikerszülés esetén a család anyagi terheinek enyhítése, mivel ikrek születése esetén mind a tennivalók, mind az anyagi kiadások többszörösen jelentkeznek. 2015-től az ellátás bekerült a rendkívüli települési támogatások körébe. Az ellátást 2014-ben 12 család, 2015-ben 17 család, 2016-ban 10 család, 2017-ben 11 család, 2018-ban 7 család és 2019-ben 7 család vette igénybe.

Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatás
A Rendelet szerint:

7. §

- „(1) *Ha a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos, és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át, a családban nevelkedő gyermekek után havonta gyermekenként a nyugdíjminimum 30 %-át lehet támogatásként a szülő részére folyósítani.*
- (2) *Amennyiben a családban nevelkedő gyermek(ek) súlyosan fogyatékos(ak) vagy tartósan beteg(ek), és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át, súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg gyermekenként havonta a nyugdíjminimum 30 %-át lehet támogatásként a törvényes képviselő részére folyósítani.*
- (3) *A súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatására való jogosultság feltételeinek fennállását a Polgármester évente felülvizsgálja.*
- (4) *A kérelemhez mellékelni kell – a 16. § (1) bekezdésében meghatározottakon túl – a súlyos fogyatékoság vagy a tartós betegség tényét igazoló okiratot.”*

A támogatást az önkormányzat önként vállalt feladatként nyújtja, előnyben részesítve ez által a rossz szociális helyzetben lévő családok közül azokat, ahol a gyermek súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg, vagy a gyermeket nevelő mindkét szülő súlyosan fogyatékos. 2015. évben havonta átlagosan 35 fő, 2016-ban 28 fő, 2017-ben 26 fő, 2018-ban pedig 22 fő, 2019-ben 21 fő részesült e támogatási formában.

Táborozási hozzájárulásként megállapítható rendkívüli települési támogatás

A Rendelet szerint:

12. §

- „(1) *Évente egy alkalommal táborozási hozzájárulásban részesíthető az a gyermek, aki táborozás résztvevője és családjában az egy főre jutó havi jövedelem a nyugdíjminimum 150 %-át nem*

haladja meg.

- (2) A hozzájárulás összege a táborozás költségeinek fele, méltányosságból elérheti annak teljes összegét, de nem haladhatja meg a nyugdíjminimum 100 %-át.
- (3) Táborozási hozzájárulás kizárólag belföldi táborozás céljára nyújtható.
- (4) A kérelemhez – a 16. § (1) - bekezdésében foglaltakon túlmenően – igazolást kell mellékelni a táborozás helyéről, időpontjáról és költségéről.”

A táborozási hozzájárulás esetében többnyire az iskolákkal áll kapcsolatban a Szociális Iroda, hiszen ők szervezik a különféle erdei iskolákat, nyári táborokat, szabadidős elfoglaltságokat. Feltétlenül szükséges ez az ellátási forma, mivel sok családnak – anyagi helyzete miatt – nincs lehetősége nyaralni, így ezek a táborok jelentik a gyermekek részére az egyetlen üdülési lehetőséget. A támogatás évente egy alkalommal kérhető belföldi táborra. Táborozási hozzájárulás címen 2016-ban 57 fő, 2017-ben 54 fő, 2018-ban 50 fő, 2019-ben 32 fő részére utaltak ki támogatást.

Nagycsaládosok tankönyvtámogatásaként megállapítható rendkívüli települési támogatás

A Rendelet szerint:

13. §

- „(1) Az 1. § (5) bekezdésében meghatározott fiatal felnőtt tanévenként egyszer tankönyvtámogatás illeti meg, amennyiben nagycsaládban él, és felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán első diploma megszerzéséért tanulmányokat folytat.
- (2) A tankönyvtámogatás összege tanulónként a nyugdíjminimum 70 %-a.”

A nagycsaládosok tankönyvtámogatására azon fiatal felnőttek jogosultak, akik nagycsaládban élnek, nappali tagozaton felsőfokú iskolai tanulmányokat folytatnak, és első diplomájukat szerzik. Összege a nyugdíjminimumhoz kötött. E támogatási forma nagy segítséget jelent a családoknak, hisz a felsőoktatási beiskolázás jelentős kiadásokkal jár. 2015-ben 29 fő, 2016-ban 27 fő, 2017-ben 38 fő, 2018-ban 32 fő, 2019-ben 27 fő részesült ebben a támogatásban.

13. sz. táblázat: **2017.** évben egyéb gyermekvédelmi támogatásban részesülők

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma	Felhasznált összeg
Ikerszülési támogatás	11	1 150
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása *	26	2 653
Táborozási hozzájárulás	54	818
Tankönyvtámogatás	38	758

*fő/hő

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

14. sz. táblázat: **2018.** évben egyéb gyermekvédelmi támogatásban részesülők

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma	Felhasznált összeg
Ikerszülési támogatás	7	750
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása *	22	2 201
Táborozási hozzájárulás	50	869
Tankönyvtámogatás	32	619

*fő/hő

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

15. sz. táblázat: **2019.** évben egyéb gyermekvédelmi támogatásban részesülők

Megnevezés	Támogatásban részesített személyek száma	Felhasznált összeg
Ikerszülési támogatás	7	700
Súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása *	21	1 348
Táborozási hozzájárulás	32	691
Tankönyvtámogatás	27	539

*fő/hő

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

A táblázatban összefoglalt támogatási formákat az önkormányzat önként vállalt feladatként, saját forrásból nyújtja.

A támogatottak körében a legjellemzőbb jövedelmi sáv az öregségi nyugdíj legkisebb összege (28.500.- Ft/fő/hó) körüli egy főre jutó jövedelem, valamint az öregségi nyugdíj 135%-t, 145%-t meg nem haladó jövedelem.

2.3. A GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNYBEN NEM SZABÁLYOZOTT ELLÁTÁSOK

Egyéb, nem a gyermekvédelmi törvényben szabályozott ellátások a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), alapján nyújthatók. E jogszabály nem kifejezetten gyermekek számára nyújt ellátást, de bizonyos esetekben kedvezményeket biztosít a gyermekekre tekintettel. Ezek az alábbiak:

Gyermekek otthongondozási díja

„38. § (1) Gyermekek otthongondozási díjára jogosult az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő (ezen alcím vonatkozásában a továbbiakban együtt: szülő), aki

a) a súlyos fogyatékoságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről (ezen alcím vonatkozásában a vér szerinti és az örökbe fogadott gyermek a továbbiakban együtt: gyermek), vagy

b) a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik.”

Ápolási díj

„40. § Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

41. § (1) Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont], továbbá az (1a) és (1b) bekezdésben meghatározott személy, ha

a) állandó és tartós ápolásra, gondozásra szoruló

aa) súlyosan fogyatékos, vagy

ab) tartósan beteg 18 év alatti személy otthoni gondozását, ápolását végzi, és b) az a) pont szerint ápolott személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn.

Közgyógyellátás

„49. § (1) A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás....

50. § (1) Alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra

a) az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú;

.
. .

h) az, aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.”

Az ápolási díj, valamint a közgyógyellátás megállapítására 2013. január 1-től, a gyermekek otthongondozási díjának megállapítására 2019. január 1-től a Kormányhivatal jogosult. Mindkét ellátási forma az egészségkárosodásból fakadó nehézségekben segít. Az ápolási díj a hozzátartozó jövedelem-kiesését hivatott pótolni, a közgyógyellátás a gyógyszerkiadások csökkentésére szolgál.

Az önkormányzat az Szt. fenti két ellátásán kívül, önként vállalt feladatként súlyos fogyatékos vagy tartós beteg gyermek esetén a súlyosan fogyatékosok és tartósan betegek támogatása céljából folyósítható települési támogatással, illetve a magas gyógyszerköltségek okán megítélt települési támogatással igyekszik segíteni a családok helyzetét.

2.4. GYERMEKÉTKEZTETÉS MEGOLDÁSÁNAK MÓDJAI, KEDVEZMÉNYEI

A gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde) esetében étkezési és egyéb térítési díjakat a szociális szolgáltatásokról, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokról és a szociálpolitikai kerekasztalról szóló 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendelet szabályozta a 2019. évben az alábbiak szerint:

A 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendelet 3. számú melléklete:

„Bölcsődei ellátás és szolgáltatások személyi térítési díjai

	A	B
1.	Személyi térítési díj	
2.	Gyermekétkeztetés	630 Ft/fő/nap
3.	Gondozás	165 Ft/fő/nap
4.	Gyermekétkeztetés és gondozás együtt	795 Ft/fő/nap
5.	Nyújtott nyitva tartás esetén vacsora	200 Ft/fő/nap
6.	Nyújtott nyitva tartás	1 080 Ft/óra
7.	Időszakos gyermekfelügyelet	300 Ft/óra
8.	Baba-mama muzsika	500 Ft/alkalom
9.	Száraz só terápia	500 Ft/alkalom
10.	Játékos gyermek torna	300 Ft/alkalom
11.	Otthoni gyermekgondozás	a) az első gyermek után a fizetésre kötelezett nettó jövedelmének 10%-a 5 Ft-ra kerekítve b) minden további gyermek után az a) pontban meghatározott összeg 20%-a, 5 Ft-ra kerekítve
12.	Fejlesztővizsgálat, tanácsadás	3 000 Ft/alkalom

13.	Egyéni komplex fejlesztés	3 000 Ft/alkalom
14.	Kiscsoportos komplex képességfejlesztés	8 000 Ft/4 alkalom

A személyi térítési díj mérséklésének lehetősége:

„8. § (6) Ha a bölcsődei ellátás kapcsán igénybe vett gyermekétkeztetésért és / vagy gondozásért fizetendő személyi térítési díj megfizetése a kötelezett és családja megélhetését, létfenntartását veszélyezteti, a veszélyeztetettség mértékétől függően – az intézményvezető véleményének kikérése mellett – a Polgármester a személyi térítési díj összegét – különösen két bölcsődei ellátott gyermek esetén – annak legfeljebb 50 %-áig csökkentheti.”

A köznevelési intézményekben az étkezési térítési díjat 2019. évben, a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló köznevelési intézményekben alkalmazandó étkezési térítési díjakról szóló 3/2017. (III. 27.) önkormányzati rendelete tartalmazta, az alábbiak szerint:

Az étkezési térítési díj

„2. § A Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat tulajdonában álló köznevelési intézményekben az intézményi térítési díj a szolgáltatók által szerződésben biztosított nyersanyagár ÁFA-val növelt összegénél kisebb összegben kerül megállapításra. A személyi térítési díj az intézménytípustól függően az alábbiak szerint kerül megállapításra:

- a) Óvodai ellátás
 - aa) napi háromszori étkezés 455 Ft
 - ab) napi kétszeri étkezés 385 Ft
 - ac) csak ebéd 320 Ft
- b) Általános iskolai ellátás
 - ba) napi háromszori étkezés 605 Ft
 - bb) csak ebéd 390 Ft
- c) Szerb Antal Gimnázium
 - ca) ebéd 390 Ft.”

Az igénybe vehető kedvezmények a köznevelési intézmények esetében a Gyvt. által biztosítottak.

Gyermekétkeztetés

„21. § (1) Természetbeni ellátásként a gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani a gyermeket gondozó szülő, törvényes képviselő vagy nevelésbe vett gyermek esetén a gyermek ellátását biztosító nevelőszülő, gyermekotthon vezetője, illetve az Szt. hatálya alá tartozó ápolást, gondozást nyújtó intézmény vezetője kérelmére

- a) a bölcsődében, mini bölcsődében,
- b) az óvodában,
- c) a nyári napközis otthonban,
- d) az általános és középiskolai kollégiumban, az itt szervezett externátusi ellátásban,
- e) az általános iskolai és – ha önkormányzati rendelet kivételével jogszabály másképpen nem rendelkezik – a középfokú iskolai menzai ellátás keretében,
- f) a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben és a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében [az a)–f) pontban foglaltak a továbbiakban együtt: intézményi gyermekétkeztetés],
- g) a 21/C. §-ban foglaltak szerint a bölcsőde, mini bölcsőde és az óvoda zárva tartása, valamint az iskolában az Nktv. 30. § (1) bekezdése szerinti nyári szünet és az Nktv. 30. § (4) bekezdése szerinti tanítási szünetek időtartama alatt (a továbbiakban együtt: szünidei gyermekétkeztetés).

(2) Az intézményi és a szünidei gyermekétkeztetés biztosítására kötelezett önkormányzat e feladatának ellátásához a közigazgatási területén kívülről érkező gyermek, tanuló lakóhelye szerinti önkormányzattól hozzájárulást kérhet.”

Intézményi gyermekétkeztetés

„21/A. § (1) Ha a szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, az intézményi gyermekétkeztetés keretében a nem bentlakásos intézményben

a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek részére az ellátási napokon a reggeli főétkeztést, a déli meleg főétkeztést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kisétkeztést,

b) a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, valamint az iskolai tanítási napokon az óvodában és a nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben a déli meleg főétkeztést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kisétkeztést kell biztosítani.

(2) Intézményi gyermekétkeztetésben részesülhet az iskolában az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető.

(3) Az (1) bekezdés szerinti gyermekétkeztetést biztosítja

a) a települési önkormányzat

aa) az általa fenntartott bölcsődében, mini bölcsődében és óvodában, továbbá

ab) a közigazgatási területén a tankerületi központ, valamint az állami szakképzési és felnőttképzési szerv (e § alkalmazásában a továbbiakban együtt: köznevelési fenntartó) által fenntartott nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben,

b) az egyházi és a nem állami fenntartó az általa fenntartott nem bentlakásos intézményben,

c) a fenntartó az egyéb állami fenntartású nem bentlakásos intézményben.

(4) A bentlakásos intézményben az intézményi gyermekétkeztetés keretében biztosítani kell

a) az óvodai nevelési napokon és az iskolai tanítási napokon a reggeli és vacsora főétkeztést, és

b) az óvodai nevelési napokon és az iskolai tanítási napokon kívül a reggeli, ebéd és vacsora főétkezéseket, valamint a tízórai és uzsonna kisétkezéseket.

(5) A (4) bekezdés szerinti gyermekétkeztetést biztosítja

a) a szakosított szociális ellátást nyújtó és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmény az intézményben elhelyezett gyermekek részére,

b) a települési önkormányzat a közigazgatási területén a köznevelési fenntartó által fenntartott kollégiumban elhelyezett gyermekek részére,

c) az elhelyezést nyújtó intézmény fenntartója a b) pont alá nem tartozó bentlakásos nevelési-oktatási intézményben elhelyezett gyermekek részére.

(6) A főváros közigazgatási területén lévő tankerületekben a köznevelési fenntartó által fenntartott nevelési-oktatási intézményben – a fővárosi önkormányzat saját tulajdonában álló ingatlanban működő nevelési-oktatási intézmények kivételével – az (1) és a (4) bekezdés szerinti gyermekétkeztetést a kerületi önkormányzat biztosítja. A fővárosi önkormányzat köteles biztosítani az (1) és a (4) bekezdés szerinti gyermekétkeztetést azon nevelési-oktatási intézményben, amely saját tulajdonában álló ingatlanban működik.”

Ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés

„21/B. § (1) Az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

a) a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

aa) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,

ab) tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,

ac) olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,

ad) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy

ae) nevelésbe vették;

b) az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

ba) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy

bb) nevelésbe vették;

c) azon a) és b) pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;

d) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

da) nevelésbe vették, vagy

db) utógondozói ellátásban részesül.

(2) Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

a) az 1–8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;

b) az 1–8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy az (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;

c) az (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

(3) Az (1) bekezdés a) pont ac) alpontja és (2) bekezdés b) pontja szerinti ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés biztosításához közös háztartásban élőként kell figyelembe venni

a) a tizenhét éven aluli,

b) a huszonöt évesnél fiatalabb, köznevelési intézményben nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban részt vevő vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben tanuló, és

c) életkortól függetlenül a tartósan beteg vagy súlyos fogyatékos

gyermeket, kivéve a nevelőszülőnél ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermeket, valamint a nevelőszülőnél elhelyezett nevelésbe vett gyermeket és utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttet.

(4) Az (1) bekezdés a) pont ad) alpontjában meghatározott összeg számításánál – a kérelem benyújtásának időpontjában – közös háztartásban élő családtagként kell figyelembe venni az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező

a) szülőt, a szülő házastársát vagy élettársát,

b) a (3) bekezdés szerinti gyermeket,

c) az a) és b) pontba nem tartozó, a Ptk. családjogra irányadó szabályai alapján a szülő vagy házastársa által eltartott rokont.

(5) A családbafogadó gyám a saját és a gyámsága alatt álló gyermek tekintetében is kérheti az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre való jogosultság megállapítását, ha az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott feltételek valamelyik gyermek tekintetében fennállnak. Az (1) bekezdés a) pont ac) alpontja és a (2) bekezdés b) pontja szerinti esetben a családbafogadó gyám saját gyermekeinek és a gyámsága alatt álló gyermekeknek a számát össze kell adni. A (4) bekezdés alkalmazásában szülő alatt a családbafogadó gyámot is érteni kell.

(6) Az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés gyermekenként csak egy jogcímen vehető igénybe.

(7) Ha a tanuló – a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint létrejött – tanuló szerződése alapján már jogosult ingyenes vagy kedvezményes étkeztetésre, ugyanazon étkeztetés tekintetében az (1) és (2) bekezdés szerinti ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetést nem veheti igénybe.

(8) A nevelőszülőnél, gyermekotthonban vagy más bentlakásos intézményben ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek és a tanulói jogviszonyban nem álló, illetve nem nappali rendszerű iskolai

oktatásban részt vevő utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt nem jogosult ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre.

(9) Az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetést a tanuló után a nappali rendszerű oktatásban való részvétele befejezéséig kell biztosítani.”

A Gyvt. 2015. július 1-től hatályos változása miatt 2016. évben ugrásszerűen megemelkedett a kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma. Azóta minden évben közel 1.500 gyermek 100%-os kedvezményben, és 1.100 – 1.200 gyermek 50%-os kedvezményben részesül, azonban 2019-ben az 50%-os kedvezményes étkezésben részesülő gyerekek száma az előző évhez képest a felére csökkent.

16. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat **2015. év**

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	49	29
Óvoda	500	333
Általános Iskola	272	983
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	1	60
Összesen	822	1 405

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

17. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat **2016. év**

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	127	0
Óvoda	1 186	0
Általános Iskola	246	1 059
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	1	48
Összesen	1 560	1 107

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

18. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat **2017. év**

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	128	0
Óvoda	1 203	0
Általános Iskola	205	1 065
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	1	68
Összesen	1 537	1 133

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

19. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat 2018. év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	121	0
Óvoda	1 197	0
Általános Iskola	165	1 129
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	0	85
Összesen	1 483	1 214

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

20. sz. táblázat: Kedvezményes gyermekétkeztetésben részesülők száma, összefoglaló táblázat 2019. év

Intézménytípus	100 %-os kedvezményben részesülők száma	50 %-os kedvezményben részesülők száma
Bölcsőde	127	0
Óvoda	1057	0
Általános Iskola	143	794
Gimnázium, Szakiskola, Szakközépiskola	0	0
Összesen	1 327	794

Forrás: Polgármesteri Hivatal Költségvetési és Pénzügyi Iroda

2015. szeptemberétől az, a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek, aki olyan családban él, ahol az egy főre jutó jövedelem – a szülők nyilatkozata alapján – nem haladja meg a nettó kötelező legkisebb munkabér 130 %-át ingyenesen étkezhet. E jogszabályváltozás hatása legmarkánsabban a 2016-2017. évi adatokon tükröződik. 2019. évben az étkezésben részesülő gyermekek 34,41%-a vett igénybe valamilyen mértékű kedvezményt, ez mintegy 8%-os csökkenés a 2019. évi 42,11%-hoz képest.

A kedvezményes étkezés lehetősége 2016-ban – a Gyvt. alapján – kibővült a szünidei gyermekétkeztetéssel, mely a legrászorultabb családok gyermekeinek biztosítja szünidő alatt a napi egyszeri meleg ételt.

Szünidei gyermekétkeztetés

“21/C. § (1) A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést

a) a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és

b) az a) pontban foglalt gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

(2) A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben

a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,

b) az a) pont alá nem tartozó gyermekek számára

ba) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,

bb) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon

köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.”

21. számú táblázat: 2019. évi szünidei étkezést igénybe vevők száma

	Igénybe vevők száma
Tavaszi	16
Nyári	21
Őszi	10
Téli	15

Forrás: Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda

Az igénybevételre jogosultak közül a ténylegesen igénybe vevők száma átlagosan 15 gyermek.

3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK, VALAMINT AZ EZEKHEZ SZERVESEN KAPCSOLÓDÓ EGYÉB ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA

3.1. A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS BIZTOSÍTÁSÁNAK MÓDJA, MŰKÖDÉSÉNEK TAPASZTALATAI

A Gyvt. 39-40. §- a szabályozza a Gyermekjóléti szolgáltatást és a Gyermekjóléti központ feladatait. A 2019. január 1-én hatályos szöveg szerint:

Gyermekjóléti szolgáltatás

„39. § (1) A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

(2) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

a) a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,

b) a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,

c) a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,

d) a szabadidős programok szervezése,

e) a hivatalos ügyek intézésének segítése.

(3) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

a) a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,

b) a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,

c) az a) pontban, valamint a 17. § (1) bekezdésében meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,

d) tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

(3a) A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít.

(4) A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a) a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: szociális segítőmunka) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- b) a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- c) kezdeményezni
- ca) egyéb gyermekjóléti alapellátások önkéntes igénybevételét és azt szükség esetén személyes közreműködéssel is segíteni,
- cb) szociális alapszolgáltatások igénybevételét,
- cc) egészségügyi ellátások igénybevételét,
- cd) pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét, vagy
- ce)
- d)
- e)
- (5)

39/A. § (1) Egyszemélyes család- és gyermekjóléti szolgálat nem vehet részt az e Fejezet szerinti feladatok ellátásában, ha az érintett gyermek szülője a szolgáltatást nyújtó személy maga, a fenntartó önkormányzat polgármestere, alpolgármestere, jegyzője vagy aljegyzője.

(2) Család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ nem vehet részt az e Fejezet szerinti feladatok ellátásában, ha az érintett gyermek szülője a szolgálat, központ szakmai vezetője vagy intézményvezetője, a fenntartó önkormányzat polgármestere, alpolgármestere, jegyzője vagy aljegyzője.

(3) Elfogult az a család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó személy, akitől nem várható el az eset tárgyilagossága megítélése.

(4) Az összeférhetetlenséggel vagy elfogultsággal érintett személy, vagy a szolgálat, központ vezetője köteles azt bejelenteni az ok tudomására jutásától számított 5 munkanapon belül a család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ székhelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatalnak. A szolgáltatás igénybe vevője az összeférhetetlenséget vagy elfogultságot bármikor bejelentheti a család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ székhelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatalnak. A fővárosi és megyei kormányhivatal megvizsgálja a bejelentés megalapozottságát, és ha szükséges, kijelöli az e Fejezet szerinti feladatokat ellátó szolgálatot, központot vagy személyt.

(5) Az összeférhetetlenséggel vagy elfogultsággal érintett szolgáltatást nyújtó személy az igénybe vevő felé fennálló tájékoztatási kötelezettségének köteles eleget tenni az összeférhetetlenség, elfogultság fennállása esetén is.

Család- és gyermekjóléti szolgálat

40. § (1) Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató – a család- és gyermekjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) – keretében működtethető. A gyermekjóléti szolgálat ellátja a 39. § és a (2) bekezdés szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait.

(1a) A települési önkormányzat a gyermekjóléti szolgálatot önálló intézményként, szolgáltatóként vagy más intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységeként működteti.

(2) A gyermekjóléti szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében a 39. §-ban és az Szt. 64. § (4) bekezdésében foglaltakon túl

- a) folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- b) meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- c) az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,

- d) szervezi a – legalább három helyettes szülőt foglalkoztató – helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,
- e) segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
- f) felkérésre környezettanulmányt készít,
- g) kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- h)
- i) biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- j) részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- k) nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

(3)

(4)

(5)

Család- és gyermekjóléti központ

40/A. § (1) *Család- és gyermekjóléti központnak (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az a járasszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat minősül, amely önálló intézményként, illetve szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként működik.*

(2) A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgálatnak a 39. §, a 40. § (2) bekezdése és az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl

a) a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít

aa) utcai és – ha a helyi viszonyok azt indokolják – lakótelepi szociális munkát,

ab) kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást, ide nem értve a 62/E. § és a 132. §

(6) bekezdése szerinti közvetítői eljárást,

ac) – ha a helyi viszonyok azt indokolják – kórházi szociális munkát,

ad) gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot,

ae) jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,

af) családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát,

ag) óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet;

b) a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében

ba) kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,

bb) javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,

bc) együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,

bd) a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítőmunkát koordinál és végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,

be) utógondozást végez – a gyermekvédelmi gyámmal együttműködve, a 86. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltak szerint – a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,

bf) védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készít;

c) szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára;

d) elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.

(3) A gyermekjóléti központ a (2) bekezdés a) pont ad) alpontja, valamint a (2) bekezdés b) és c) pontja szerinti feladatainak ellátására a települési önkormányzat egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval ellátási szerződést nem köthet.

(4) A gyermekjóléti központ a (2) bekezdés a) pont aa)–ac) és ae)–af) alpontja szerinti feladata, valamint a szupervízió az Szt. 122/A. §-a szerinti, szolgáltatások intézményen kívüli szervezet által történő ellátásának szabályai szerint is biztosítható.

(5) A család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ a szolgáltatással érintett

a) gyermek tekintetében a Gyvt. 139. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást,

b) nagykorú személy tekintetében az Szt. 20. §-a szerinti nyilvántartást vezeti.

(6) A 139. § (1) bekezdés szerinti adattartalmú nyilvántartás a változások nyomon követhetőségét biztosító elektronikus úton is vezethető.”

A Gyvt. előírása alapján a járasszékhely település, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat és a megyei jogú város lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti központot működtetni.

2016. január 1. napjától új intézményi formaként jelent meg a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ. Struktúrájában és feladatában a két intézménytípus különböző. Az utóbbihoz kerültek átcsoportosításra a speciális szaktudást igénylő feladatok, valamint a hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek. Az intézményen belül működő két szakmai egység a Család- és Gyermekjóléti Központ és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a jogszabályoknak megfelelő munkamegosztásban végzi feladatát.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálaton belül is 2 csoportot hoztak létre, így a hagyományos családsegítést a Családsegítő Csoport, a gyermekjóléti alapellátást pedig a Gyermekjóléti Csoport véggezi. A csoportok nem zártak, van „átjárás”, indokolt esetben a családsegítő munkatársak a másik csoport tevékenységét is ellátják. Segítséget jelentenek a családsegítők részére a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzserei, akik szakmai segítséget, tanácsokat adnak a „problémásabb” gyermekvédelmi eseteknél. A kialakított rendszer továbbra is jól működik, a munkatársak megtalálták szerepüket, alkalmazkodtak az új feladatkörhöz.

3.1.1. ALAPELLÁTÁS

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai

A Család és Gyermekjóléti Szolgálat minden XVI. kerületben élő egyén, család, közösség számára nyitott, szolgáltatásai állampolgári jogon, önkéntes alapon vehetők igénybe, illetve veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatos jelzésekre kötelező a kapcsolatfelvétel az érintett gyermekekkel, családokkal. Az alapellátás keretében segítséget nyújt szociális, mentálhigiénés, életvezetési, foglalkoztatási, lakhatási ügyekben.

A két szakmai egység közül a Szolgálat látja el a gyermekjóléti alapellátó tevékenységet, működteti a gyermekvédelmi jelzőrendszert. A hatósági jellegű gondozó tevékenység a Központ feladata, ahol a Szolgálatnak is lehet szerepe, kaphat részfeladatokat.

Család- és gyermekjóléti szolgálat - a települési önkormányzatok feladatkörében a lakóhely szintű minimum szolgáltatásokat, általános segítő feladatokat kell, hogy biztosítsa:

1. ábra: A veszélyeztetett kiskorúak száma a veszélyeztetettség fő oka szerint

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

A gyermekek veszélyeztetettségének okai:

A problémák nagy részét az alábbi problématípusok adják:

- családi konfliktus, kapcsolati problémák (szülők egymás közti, szülők-gyermek közti),
- anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő stb.),
- magatartás- és teljesítményzavar,
- gyermeknevelési,
- elhanyagolás,
- szülők/család életvitele,
- iskolai kirekesztés,
- kortárs csoport negatív hatása,
- gyermek intézménybe való beilleszkedésének problémái,
- tankötelezettség mulasztása,
- lelki-mentális,
- gyermek családon belüli bántalmazása.

A gyermekvédelmi problémák sokrétűek, minden gondozott család speciális problémahalmazt hordoz, ezért egy vezető ok kiválasztása sokszor nem életszerű, de a statisztika és áttekinthetőség miatt fontos.

A vezető okok a *környezeti főcsoportba* (148 gyermek) sorolhatók: a nevelési probléma, illetve a családi konfliktus, család életvitele volt az, mely a gyermekeket veszélyeztette. Ide sorolható még az iskolai kirekesztés (8), a kortárs csoport negatív hatása (5), vagy az elégtelen lakáskörülmények (17). A Szolgálat által kezelt problémák közül a *magatartási főcsoportba* sorolható okok is gyakoriak voltak, mint például a gyermekintézménybe való

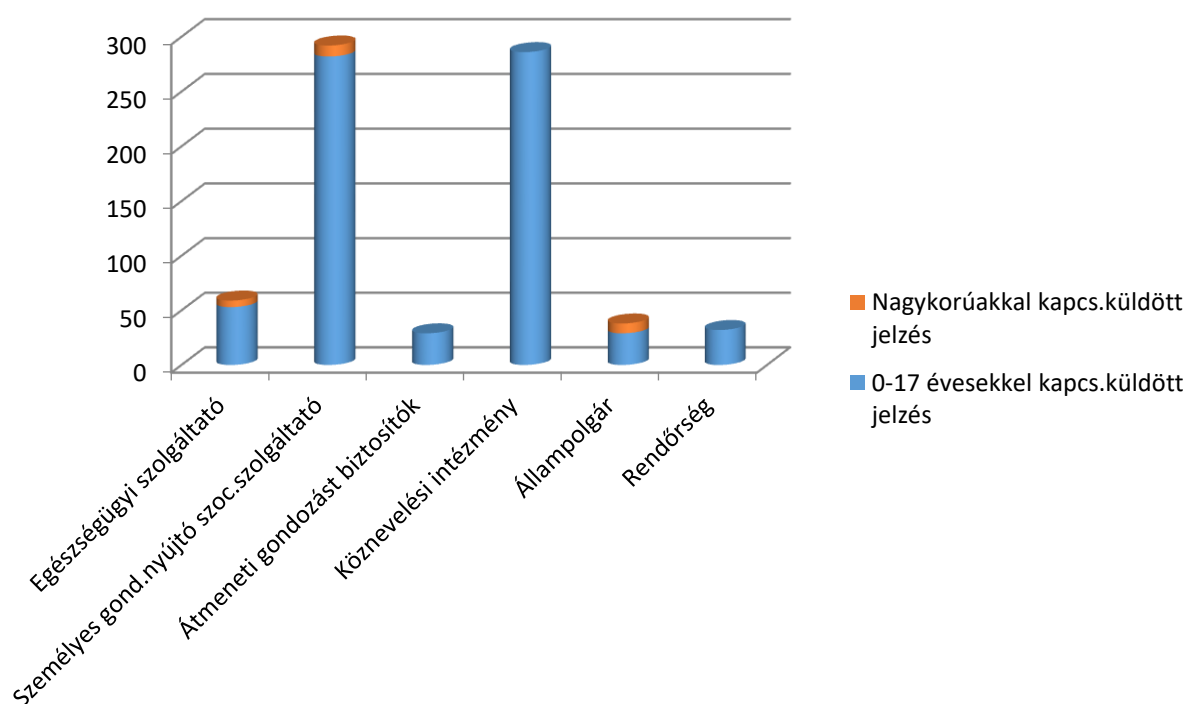
beilleszkedési nehézség (13), valamint a tankötelezettség mulasztása (15). Ezek után következik csak az *anyagi fűcsoport*.

Markánsan emelkedett a veszélyeztetett kiskorúak száma a 2019. évben, így a munka fókuszában a családi működési zavarok elhárítása állt.

A tárgyévben az észlelő és jelzőrendszer által küldött jelzések száma (halmozott adat)

Az egyének, családok, gyermekek problémáinak időben történő felismerése és azok mihamarabbi enyhítése, megoldása érdekében az állam a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerének keretében észlelő- és jelzőrendszert működtet.

2. ábra: A Szolgálathoz beérkezett jelzések száma 2019-ben

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

2019. évben 854 személlyel kapcsolatban érkezett jelzés a Család és Gyermekjóléti Szolgálathoz. Ebből 0-17 évesekkel kapcsolatban 814 jelzés érkezett az észlelő- és jelzőrendszer tagjaitól.

A 2017. évhez képest két és félszeresére emelkedett a Család- és Gyermekjóléti Szolgálathoz érkező, gyermekeket érintő jelzések száma (2017.: 297, 2018.: 519, 2019.: 814). Legtöbb jelzés (286) továbbra is a köznevelési intézményekből érkezik. Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatóktól (más család- és gyermekjóléti szolgálat/központ) 282, védőnőktől 33. Az átmeneti gondozást biztosító intézmények 29 esetben küldtek jelzést.

3.1.2. A JELZŐRENDSZER TAGJAIVAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS TAPASZTALATAI

A gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai közé került a jogszabályi változásokkal. A Család- és Gyermekjóléti Központnak szakmai támogatást kell nyújtania a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak, a jelzőrendszeri munkája segítése, koordinálása érdekében is.

Az év során a Központ fogadta a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat megkeresését, amennyiben az a jelzőrendszer működtetése körében a Központ feladatkörébe tartozó, vagy szakmai támogatást igénylő esetről szerzett tudomást.

A Központ a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében koordinálja a területén működő jelzőrendszer munkáját. A feladatellátás érdekében a Központ munkatársai közül jelzőrendszeri tanácsadót jelölt ki.

➤ SZAKMAKÖZI MEGBESZÉLÉSEK:

A szakmaközi találkozás fontos eszköz a jelzőrendszer működéséhez, és a szociális- és gyermekjóléti munkában érintettek személyes kapcsolatainak kialakításához, megerősítéséhez, illetve a közös munkát érintő változások, új információk megosztására ad lehetőséget. Megtartásukat jogszabály írja elő.

A Szolgálat által tartott szakmaközi megbeszélések során a Központ minden alkalommal jelen volt. Összesen 6 alkalommal került sor ilyen találkozóra a jelzőrendszer tagjaival.

2019-ben az alábbi intézményekkel szervezett szakmaközi megbeszélést az intézmény:

- Budapest Főváros Kormányhivatala XVI. kerületi Hivatala Gyámügyi Osztály,
- Budapest Főváros Kormányhivatala XVI. kerületi Hivatala Gyámügyi Osztály, Pedagógiai Szakszolgálat,
- Pedagógiai Szakszolgálat óvoda és iskolapszichológusai, óvodai-iskolai segítők,
- Területi Védőnői Szolgálat, óvodai-iskolai szociális segítők
- Kerületi oktatási intézmények, óvodai-iskolai szociális segítők
- Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft., kerületi bölcsődék, területi védőnői szolgálat

• ÉVES TANÁCSKOZÁS

A 2019-as év jelzőrendszeri működéséről szóló éves szakmai tanácskozás 2020. február 20-án került megrendezésre. Az éves tanácskozás megrendezése a Szolgálat szakmai egységének feladata, de egész intézmény részt vesz az előkészítésben és lebonyolításban. A témát, a szexuális edukációt a Napraforgó Központ szakmai teamje szavazta meg, a 2018-2019. években, az intézménybe érkezett megkeresések alapján, és amelyek az elmúlt évekhez képest újszerűek, súlyosak és aktuálisak voltak.

Szexuális ingerelárasztás korában a hatékony szexedukácóról címmel Szigeti Réka egészségfejlesztő szakpszichológus tartott előadást, aki a Lélekkel az Egészségért Alapítvány munkatársa. Az éves tanácskozásra négy éve hívnak külső előadót.

A Szolgálat röviden kiértékelte a jelzőrendszeri visszajelzéseket.

A fő téma feldolgozására két éve vezették be a szakmai műhelyeket. Ez a munkaforma is összhangban áll az EMMI protokollal, mivel így lehetséges szűkebb körben az adott témára reagálni, kérdéseket és véleményeket megfogalmazni, és ez is egy újabb fórum, ahol kölcsönösen képet kaphatnak arról, milyen nehézségekkel küzdenek az intézmények gyermekvédelmi és szociális téren.

A külső előadó bevonása óta az éves tanácskozás résztvevőinek száma megnőtt. 2016-ban a külső vendégek (tehát a Napraforgó Központ munkatársain *kívüli* résztvevői létszám) 46 fő volt, a mostani tanácskozáson 78 fő. Összesen 109 fő vett részt az idei tanácskozáson.

- *ESETMEGBESZÉLÉS, ESETKONFERENCIA*

A jelzőrendszer koordinálásának konkrét esetek mentén kiemelkedő eszköze az úgynevezett esetkonferencia tartása, ahol az érintett család és az életterébe tartozó intézmények meghívásával definiálják a problémát és meghatározzák a megoldáshoz szükséges lépéseket. Az esetkonferenciák célja az adott gyermekkel foglalkozó, szakmák képviselői és a család közti információcsere, és közös gondolkodás az adott probléma minél hatékonyabb megoldása érdekében. Többnyire olyan esetben kerül sor a megrendezésére, ha a gyermek veszélyeztetettsége olyan mértékben megnő, mely szükségessé teszi az azonnali beavatkozást, vagy az eset kapcsán több szakma képviselői érintettek, így a megfelelő cselekvési mód egyeztetése, a munkamegosztás összehangolása elengedhetetlen a hatékonysághoz. Az eredményes szociális segítőmunka, valódi változások csak a rendelkezésre álló erőforrások bevonásával, folyamatos összehangolásával történhetnek.

2019. évben 6 esetkonferenciát és 13 esetmegbeszélését tartottak a Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai. Az esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon a meghívott jelzőrendszeri tagok rendszeresen részt vettek.

3.1.3. *PREVENTÍV PROGRAMOK*

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat prevenciós tevékenységével nagy létszámban éri el a gyermekeket és a felnőtteket egyaránt. Célja, hogy klubjai segítségével megelőzze a problémák kialakulását, tartalmas és értelmes szabadidős tevékenységet kínáljon a kerület lakosai részére. Figyelemmel kísérik a lakossági igényeket, próbálják ezekre reagálva összeállítani kínálatukat, kiemelten figyelve a sérülékenyebb társadalmi csoportokra (idősek, kamaszok, kisgyermekes családok, fogyatékkal vagy krónikus betegséggel élők).

Célzottan próbálja elérni a valamilyen szempontból veszélyeztetett gyermekeket is, hiszen minél korábban történik a beavatkozás, a gyermek optimális fejlődéséhez való hozzájárulás, vagy a szükséges korrekció, annál hatékonyabb lesz a munka, és annál ritkább lesz a későbbiek során esetlegesen jelentkező, nagy társadalmi károkat okozó deviancia.

- *Szünidei Napraforgós Napok*

A nyári szünet kezdetén, júniusban 2 hetes, napközbeni elfoglaltságot biztosító, szabadidős programokat szerveztek az általános iskolai korosztálynak, hozzájárulva ezzel a szünidei gyermekfelügyelet sokszor nehezen megoldható problémájának megoldásához is. A 2019-es év programjai közt szerepelt pl. Tarzan park, helyi Acélgyár látogatása, Fair Play Event, Csodák Palotája, Színészmúzeum, Pál utcai fiúk nyomában – Fűvészkert látogatás, Nemzeti Múzeum, Fővárosi Állatkert, Sarkad Udvar stb. A tábor egyik napján a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete tartott programot a gyermekeknek.

- *Mama-baba klub*

A Baba-mama klub régi hagyomány az intézményben. A kismamák tapasztalatot cserélnek, míg gyermekeik együtt játszanak. Ezek az alkalmak a szülők visszajelzései szerint nagyban elősegítik a gyermekek beilleszkedését a bölcsődébe, illetve óvodába. Ezen túlmenően az anyák számára jó lehetőség a kisgyermekes időszak során is a közösséghez való tartozás, az

izoláció csökkentése. A programot színesítették a meghívott előadók, valamint az ünnepi alkalmak.

A klub legfőbb kihívása is ez: évről évre újra kiépíteni a „csapatot”, hiszen a bölcsődés vagy óvodás korú gyerekek az intézménybe kerüléssel már nem járnak a klubba, szűk 1-2 év, amikor a klubnak helye van a családok életében.

➤ *Erzsébet tábor*

Az intézményben gondozott gyermekek között sokan vannak, akik nem jutnak el nyaralni, így 2019-ben újra pályáztak a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány Erzsébet tábor programjára, melynek eredményeként 19 fős gyerekcsoport vett részt két kísérővel a zánkai táborban.

➤ *Kamaszklub*

Nyitott, személyiségfejlesztő jellegű csoportfoglalkozás.

A csoportfoglalkozások célcsoportja: 12-17 éves kamaszok.

A csoportfoglalkozások célja a szabadidő tartalmas eltöltése, társas kapcsolatok kialakítása és az egyének rekreációjának formálása heti rendszerességgel megtartott klubfoglalkozás keretében.

Tartalmilag mindez játékos formában, közös beszélgetésekkel, egyéni, páros és csoportos önismereti feladatok, játékok segítségével történt. A csoport neve: The Place.

➤ *Társasjátéklklub*

A fiatalabb korosztálynak (7-13 év között) külön csoportot tartanak a Kamaszklubbal párhuzamosan. Így a különböző korú testvérek is találnak megfelelő programot. A közös játék során a kommunikáció fejlesztése, ismeretátadás is megvalósul, de számos szociális készséget is erősítenek, tanítanak a társasjátékok a közösségépítés mellett.

A csoportfoglalkozások célja volt, hogy a résztvevők szabadidejüket tartalmasan töltsék el, a kialakult társas kapcsolataikat megőrizzék, elmélyítsék. A megértéssel, tisztelettel, a másik elfogadásával fejlődhetett az empátiájuk és az önismeretük. A közös játék során a kommunikáció fejlesztése, ismeretátadás is megvalósult.

A programokat a fiatalok iskolai elfoglaltságaihoz igazodva, késő délutánra szervezték.

Fontosnak tartották, hogy a programok a fiatalok igényeihez igazodjanak.

A foglalkozásokon, lényeges volt a résztvevők aktív közreműködése, ami teljes mértékben megvalósult.

22. sz. táblázat: Szociális kompetencia-fejlesztő csoportok a **2019.** évben

KLUBOK, CSOPORTOK, TÁBOROK STATISZTIKÁJA		
KLUBOK NEVE	Foglalkozások (alkalmak) száma	Forgalom (fő)
Szünidei Napraforgós Napok	10	440
Baba-mama klub	34	405
Erzsébet tábor (6 nap)	6	19
Kamaszklub, társasjáték klub	25	168
Összesen	75	1 032

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

A Család- és Gyermekjóléti Központ feladatai

- A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése, a gyermek védelme érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedésekhez kapcsolódó**

tevékenységek;

- **Speciális szolgáltatások** biztosítása;
- **Szakmai támogatás nyújtása** a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak és a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a területén működő **jelzőrendszer** munkájának **koordinálása**.

3.1.4. HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK

Az intézményen belül a hatósági ügyekben érintett csoport továbbra is az esetmenedzseri team. Négy esetmenedzser készíti a javaslatokat (pl. védelembe vétel) a gyámhivatali megkeresések nyomán, illetve koordinálja a már valamely intézkedéssel érintett gyerekek körüli feladatokat.

A Központ szolgáltatásait 2019-ban 5 066 fő vette igénybe. Az előző évihez képest jóval magasabb szám (2018-ban 1 198 fő) az óvodai-iskolai szociális segítő munkát végzők tevékenységéből ered (az összes foglalkozás résztvevője is szerepel az adatban az egyéni megkeresések mellett). Hatósági intézkedéssel 105 kiskorú volt érintett.

3. ábra Hatósági intézkedéssel érintett gyermekek száma

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

80 gyermek esetében védelembe vétel keretében, 25 gondozott gyermek vonatkozásában pedig szakellátás keretében (4 ideiglenes hatályú elhelyezett, 20 nevelésbe vett gyermek, 1 utógondozott) végeztek esetmenedzseri tevékenységet. Ezekhez kapcsolódóan a Központ munkatársai 47 védelembe vételi tárgyaláson, ill. 13 védelembe vétel felülvizsgálati tárgyaláson, valamint 1 elhelyezési tárgyaláson (Fővárosi Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat - TEGYESZ) vettek részt. Védelembe vételhez kapcsolódó gondozási-nevelési tervet 344 esetben készítettek, 451 családlátogatást végeztek, és felkérésre 120 környezettanulmányt készítettek. Emellett 794 esetkonzultációt bonyolítottak le (ebben éppen úgy benne van a telefonos egyeztetés egy osztályfőnökkel, mint a személyes, 45 perces egyéni konzultáció az adott gyermek ügyében a pszichológussal is). Esetmegbeszélést, esetkonferenciát 13 alkalommal szerveztek a gyermek a család problémáinak megoldása érdekében.

Kiemelt veszélyeztetettségű területek az év során:

2019-ben 210 kiskorút tartott nyilván a Központ veszélyeztetettként (akik esetében kitöltötték „A gyermekeink védelemében” című adatlap-rendszert), akik közül a vezető probléma alapján legnagyobb arányban (148 kiskorú) a környezeti tényezők (döntően család életvitel, nevelési probléma, családi konfliktus) játszottak szerepet. A magatartási főcsoportba 34 kiskorút soroltak (ide tartoztak pl. a tankötelezettségüket elmulasztó, vagy iskolai beilleszkedési nehézségekkel küzdő, ill. szerfogyasztó vagy csavargó gyerekek), az egészségi főcsoportba 64 gyermeket (túlnyomórészt magatartási- vagy tanulási zavarok/problémák tartoztak ide), anyagi főcsoportba pedig 22 gyermeket.

A 2019. év során a különböző színtereken megjelenő, frissen kirobbant, vagy éppen évek óta tartó, egyre jobban elmélyülő konfliktusok jelentettek továbbra komolyabb kihívásokat a szakembereknek. Válási, kapcsolattartási ügyekben nem ritka, hogy a szülők egyszerre „használják” egymással való feldolgozatlan konfliktusuk színteréül a gyámhivatalt, bíróságot, családsegítőt ill. estemenedzsert, speciális szolgáltatásokat (mediáció, pszichológiai, jogi tanácsadás), oktatási- nevelési intézményeket.

Az óvodai és iskolai szociális segítség beindulásával az intézmény egyre inkább része olyan problémaköröknek is, amelyek korábban nehezebben jutottak el a Napraforgó Központhoz. Gyermekek érthetetlen, abnormálisnak tűnően szexualizált magatartásáról az elmúlt években egyre több gyermek került be ilyen jelzés alapján a segítő munkába, de ezek hátterében inkább szexuális bántalmazás gyanúja merült fel, így a gyermekvédelmi munka is ez irányban zajlott.

Az utóbbi másfél évben, mióta az óvodai és iskolai szociális segítők az intézményekkel sokkal szorosabb kapcsolatban állnak – hiszen rendszeres jelen vannak az óvodákban, iskolákban –, derült ki a szakemberek számára, hogy a probléma ennél jóval szélesebb körű. Azaz a gyermekek egész kicsi kortól mutatnak olyan viselkedésmódokat, melyek arra utalnak, hogy a korábbi tabuk a családokon belül megszűntek, hogy a gyermekek internetes tájékozódása gyakran teljesen a felnőttek felügyelete, kontrollja nélkül zajlik, hogy a témában szülő és gyermek is magára van hagyva. A pedagógusok érthetően nem érzik magukat a témában eléggé felkészültnek, és keresik a külső támaszpontokat.

Óvodai és iskolai szociális segítők és az intézményben dolgozó pszichológusok a 2019-es évben több ízben kaptak megkeresést, hogy tartsanak:

- foglalkozást gyermekeknek (ha pl. kiderül, hogy pornónézegetés zajlik a gyerekek között és ez a mindennapi, egymással kapcsolatos viselkedésükben is megjelenik);
- tájékoztatást az internetes szexuális zaklatás veszélyeiről;
- szülőcsoportot óvodáskorú gyermekek szüleinek az ovis korban normális szexuális érdeklődésről és ami ettől eltér.

Épp ezért ezt a problémakört választotta a Napraforgó Család-és Gyermejjóléti Központ a 2019. évet értékelő éves szakmai tanácskozás témájául, hiszen az egy szélesebb fórum, így a szakmai műhelyeken a feltett kérdések közös feldolgozásával több embert is elérhettek, mint amire az óvodai és iskolai szociális segítői csapat létszámánál fogva képes.

3.1.5. Családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása

A 2019. évben 25 gyermek volt szakellátott. Ebből 20 gyermek nevelésbe vétel keretében, 4 gyermek ideiglenes hatállyal elhelyeztként, 1 gyermek pedig utógondozás, ill. szakellátásból kikerült státuszban.

Néhány gyermek esetében nem lehet megtalálni a szülőket, vagy ha igen, akkor is évek óta változatlan körülmények állnak fenn, így az ügyükben, érdekükben összehívott tárgyalások csak formálisak maradnak, érdemben nem történik előrelépés.

Viszont a gyermekvédelmi törvény és a gyermekvédelem mai szemlélete alapján is a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése a fő cél, így a szakemberek igyekeznek a szakellátásban töltött idő minimalizálására: bekerülés előtt családsegítéssel, szolgáltatások biztosításával csak a legvégső esetben javasolni a kiemelést, kimeneti oldalon pedig pozitívan értékelve a szülők változásra tett erőfeszítéseit, jelentősebben megtámogatni a hazakerülés folyamatát. Akadnak is példák erre, amikor a szakellátásból való kikerülés utáni időszakban kell utógondozás formájában segíteni a családjába visszakerült gyermek további fejlődését, gondozását-nevelését.

Ugyanakkor a tavalyi év során azzal is szembesültek a szakemberek, hogy bizonyos esetekben nem egyezett a családsegítők/esetmenedzserek komoly veszélyeztetettséget tartalmazó javaslata a gyámhivatal megállapításaival, döntéseivel.

A gyermek esetleges családból való kiemelése kapcsán felmerül továbbá az a dilemma, hogy a gyermeket fogadó intézmény megfelelő lesz-e a gyermek számára, mivel a befogadó otthonok, gyermekotthonok rendkívül túlszűfoltak, a gyermekeket gondozó, felügyelő szakemberek fluktuációja igen magas, kimagaslóan jelen van a kortárs abúzus. Ezeket a szempontokat is mérlegelni kell egy-egy ügyben, egy-egy javaslat megtételekor.

3.1.6. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

A speciális szolgáltatások kínálatának sokfélesége, aránya, erőssége nagyban meghatározza egy Központ munkájának minőségét, lehetőségeit. Ezek jövő-orientált szolgáltatások, melyek fejlesztésére oda kell figyelni, ha minőségi ellátást kíván biztosítani egy gyermekjóléti intézmény.

➤ Óvodai és iskolai szociális segítő munka

Az iskolai szociális munka, mint kötelező szolgáltatás bevezetése 2019 szeptemberétől jelent meg. A Napraforgó Központ a kezdetektől kiemelt feladatának tartotta az oktatási intézményekkel való együttműködést, a pedagógusokkal, gyermekvédelmi felelősökkel való (adott gyermek kapcsán akár napi szinten történő) kapcsolattartást.

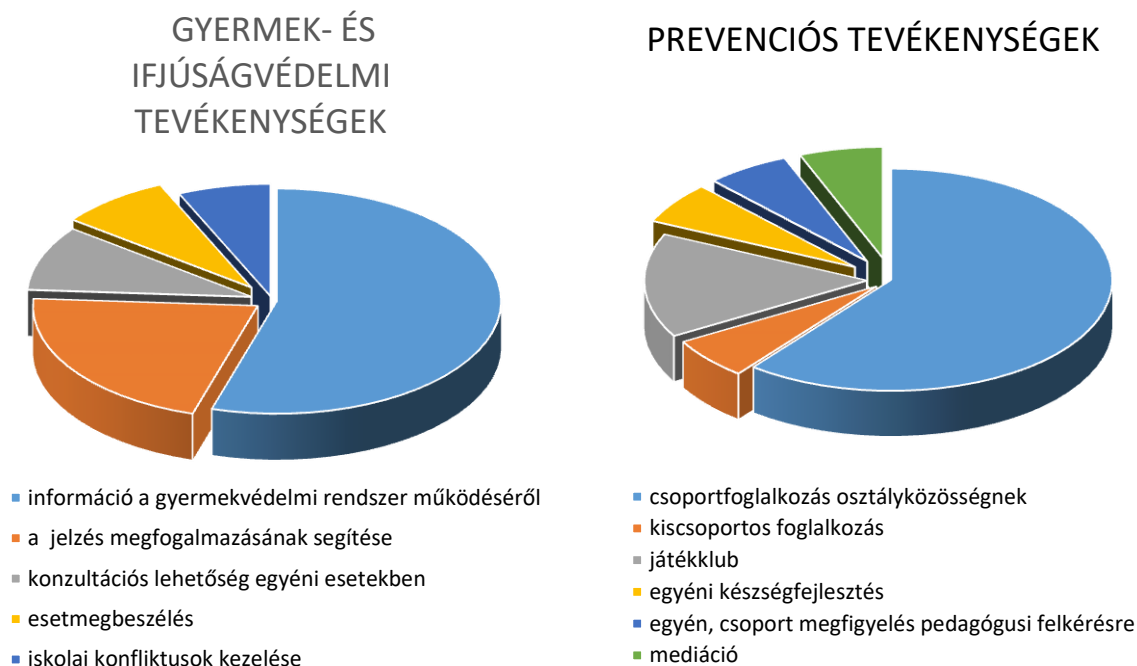
Az új szolgáltatás középpontjában a prevenció, a tanácsadás, tájékoztatás, információnyújtás, segítségnyújtás áll. Az intézményekbe kihelyezett gyermekvédelmi szakember fontos eszköze a jelzőrendszer erősítésének is.

2019-ben az együttműködési megállapodások megkötését és a kapcsolatfelvételeket követően, az intézmények feltérképezésével, a szükségletek felmérésével folytatódott a munka.

Fokozatosan sikerült kiépíteni az intézményi kapcsolatrendszert. A segítő koordinálásával 23 óvodában, iskolában alakult mentálhigiénés team (az óvodai és iskolai szociális segítők mellett tagjai az iskolai védőnő, pszichológus, gyermekvédelmi felelős, esetenként az igazgató) így a társszakmáknak rendszeres időközönként lehetőségük van együtt gondolkodni, tevékenységüket összehangolni, tudásukat komplex módon használni a veszélyeztettség megelőzése, kezelése érdekében.

A kérdőívek és személyes interjúk alapján a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásának támogatása mellett, a sokrétű prevenciók tevékenységeire is egyre nagyobb igény jelentkezett.

4. ábra: nevelési, oktatási intézmények igényei a szükségletfelmérések alapján

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

Az igényekre reagálva, a nyár folyamán megtörtént a szolgáltatási paletta kialakítása, tartalmi kidolgozása, melyhez programfüzet formájában jutottak hozzá az óvodák, iskolák.

A pedagógusokkal való egyre szorosabb együttműködés ellenére a rendszeres fogadó idők kihasználatlanok maradtak, a szülők és tanulók sem éltek a lehetőséggel. Úgy tűnt, célravezetőbb a rendelkezésre állás biztosítása, amit a telefonos, email-es elérhetőség tesz lehetővé. Ez a fajta rugalmasság hatékonyabbnak bizonyult, nőtt a szülői és pedagógusi megkeresések száma.

A felszabaduló időkapacitást a prevenció munkába forgatva a csoportos tevékenységek mennyisége növekedhetett. A gyermek klienskör elérése a programokon keresztül tudott leginkább megvalósulni. Ott megismerve a segítőt, később nagyobb bizalommal keresték őt problémáikkal a tanulók.

A magas fluktuáció ellenére, újabb szakemberek munkába állásával 9 főre bővült a segítők létszáma. Az intézmények szükségleteinek kiszolgálásához, hatékony, magas színvonalú szolgáltatásnyújtáshoz ez a létszám még mindig nem elégséges. Az egy segítőre jutó ellátandó gyermekszám ugyan csökkent az új belépőkkel, de az intézményi struktúra és a közlekedési idő továbbra is gátolja, hogy az óvodák, iskolák elvárásainak teljes mértékben megfeleljenek.

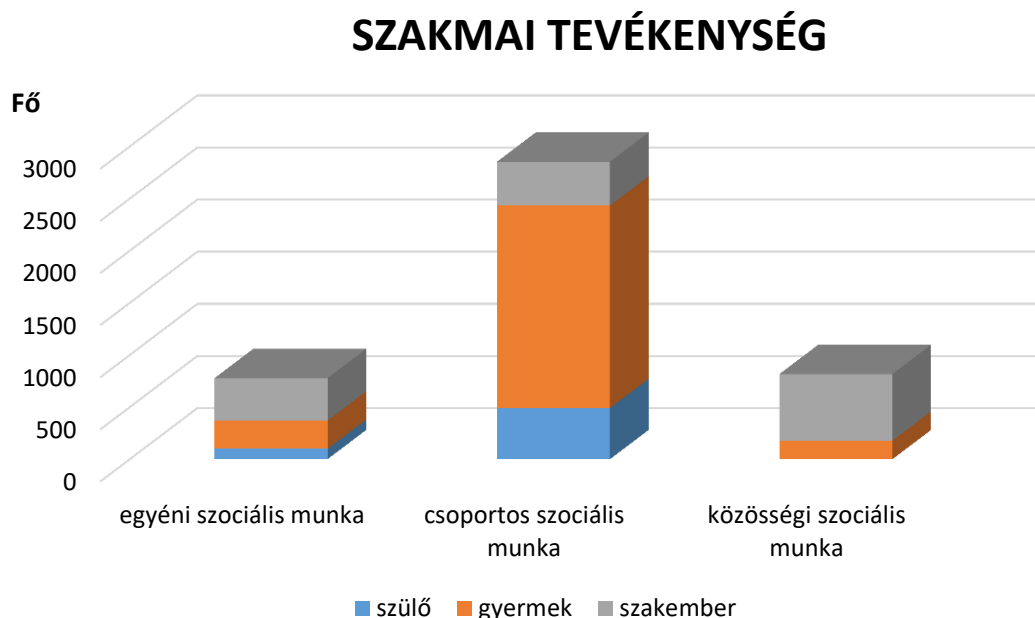
A kötelező képzések mellett fontos tréningeken, továbbképzéseken is részt vennie a segítőknek, hogy professzionálisan tudjanak reagálni a változó világunk kihívásaira.

A szolgáltatást **1255 tevékenysége** során **4449 főt** ért el.

Egyéni fogadóórakkal ellátottak száma: **778 fő, ebből 270 volt gyermek.**

A **csoportos tevékenységek** során **3671 fő, összesen 585 alkalommal** vett részt a különböző programokon (csapatépítés, személyes és szociális kompetenciafejlesztés, kommunikációfejlesztés, tematikus foglalkozások, táborok, klubok, fórumok).

5. ábra Az óvodai és iskolai szociális segítői tevékenység megoszlása 2019-ben

Forrás: Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

➤ Családi konzultáció

Családkonzultációs szolgáltatás biztosítása törvényi kötelezettség, de az ellátása hullámzóan biztosított. A szolgáltatás páros vezetést kíván, de az elmúlt években nem állt mindig rendelkezésre két pszichológus és/vagy család-, illetve párkonzultáció területén képzett munkatárs. A fenti problémán javított, hogy egy családsegítő kolléga családterápiás képzése befejeződött, így heti 1 alkalommal be tudott kapcsolódni a pszichológusok által vitt szolgáltatásba.

Prevenációs cél, hogy a családi- és párkonfliktusok esetén az érintettek időben forduljanak szakemberhez, ezzel sok válás és elmérgesedő viszony megelőzhető lenne.

Az elmúlt évben 96 családkonzultációs alkalom zajlott le 36 érintett esetében, és 64 család- és párterápiás ülésre került sor 26 ellátott részvételével. Ez már jelentős növekedés a 2018-as évhez, de még mindig nem jut mindenki belátható időn belül ellátáshoz. A jövő év célkitűzése ennek a szolgáltatásnak a stabil munkatársi gárdáját kialakítani, és lehetővé tenni nagyobb esetszám ellátását.

➤ Mediáció

Munkájuk során továbbra is nagy arányban foglalkoznak a válásokat megszenvedő gyerekekkel, akik azt élik át napról napra, hogy a szülők nem tudnak másra fókuszálni, mint a válási harcra. Az alternatív konfliktusrendezést, a bajok korai kezelését sajnos a mindennapi mentálhigiénés kultúra még nem elégségesen tartalmazza. Ennek a kultúrának a hiányát mutatja a mediációs szolgáltatás viszonylag alacsony kihasználtsága is. Pedig, ha a közös

gyerek kapcsán úgysem lehet elkerülni, hogy a válás körül/után bizonyos kérdésekben ne legyen együttműködés, valamiféle megállapodás, akkor jóval fájdalom mentesebb, egyénre

➤ *Pszichológiai tanácsadás*

A pszichológiai segítségnyújtás elengedhetetlen eszköz a gyermekvédelemben és a családsegítésben is. Nem kizárólag a családsegítők/esetmenedzserek által delegált esetek kerülnek pszichológushoz, hanem jelentős számú önként jelentkező is van, aki felkeresi az intézményt és speciálisan pszichológusi segítséget kér önmaga, vagy gyermeke számára.

Leggyakoribb problémák, melyekkel hozzájuk fordulnak: életvezetési, gyermeknevelési gondok, normatív krízis, stressz és szorongás kezelése, önértékelési kérdések, gyász, pszichoszomatikus tünetek, válófélben lévő szülők, ill. gyermekeik.

A 2019-as évben pszichológiai tanácsadásra 728 esetben került sor, az érintett kliensek száma 130 fő volt. Az előző évhez viszonyítva valamivel több kliens részesült jelentősen magasabb óraszámú ellátásban.

➤ *Fejlesztőpedagógus*

Az intézményben továbbra is heti négy órában áll rendelkezésre fejlesztőpedagógus.

A fejlesztésre kerülő gyerekek legtöbb esetben már súlyos iskolai kudarcokkal küzdenek. Fő cél a tantárgyi felzárkóztatás mellett ilyen esetekben az iskolai kudarcok okainak feltárása, ezt követően új tanulási stílus és napirend kialakítása. Akinél ez a folyamat sikeres, ott a gyermek önértékelése is javul az elért eredmények fényében, mindez azonban nagyon lassú, munkaigényes folyamat.

A fejlesztésre a tanulók egy része folyamatosan, egész évben igényt tart, de jellemző a nyári szünetben jelentkező gyermekek csoportja is, akik a pótvizsgára való felkészüléshez kérnek segítséget.

A fejlesztőpedagógus az esetmenedzserekkel és családsegítőkkel is rendszeresen konzultál, az általa ellátott gyermekek között vannak gyámhatósági intézkedésekkel érintettek is. A fejlesztőpedagógus bevonására minden esetben kísérletet tesznek, ahol a gyermek tanköteles, de nem jár be az iskolába.

A 2018. évben 14 gyermek kapott az intézményben fejlesztőpedagógiai szolgáltatást, összesen 178 alkalommal.

➤ *Jogi tanácsadás*

A tanácsadást nyújtó jogász 309 alkalommal tartott jogi tanácsadást, az igénybe vevő kliensek száma 375 fő volt.

A jogi tanácsadásra folyamatosan nagy az igény a lakosság részéről, heti 8 órában működik a Központban a szolgáltatás 2 jogász közreműködésével.

➤ *Kapcsolattartási Ügyelet*

A szolgáltatás továbbra is kéthetente péntekenként 14.00-20.00 óra között működik. **2019-ben 26 alkalommal került sor az ügyeletre. Az ellátottak száma 29 fő volt, akik 91 alkalommal (idősávban) vették igénybe a kapcsolattartási ügyeletet.**

A kapcsolattartási esetek súlyossági foka nő, az önkéntesen megjelentek száma zsugorodik és bírósági, gyámhivatali végzésekkel elrendelt kapcsolattartások váltak jellemzővé.

A szolgáltatás célja, hogy a gyermekek válás után (vagy alatt) is kapcsolatban maradjanak szüleikkel, nagyszüleikkel, testvéreikkel. Ha a gyermeknek ez az alapvető joga valamilyen ok miatt nem biztosított, kapcsolattartási ügyeletük mediátori (közvetítői) segítséget, semleges helyet és a gyermek számára természetes környezetet (játékokkal berendezett szobát) tud felajánlani. Emelkedett a külön élő szülőtől elidegenített gyermekek száma, akik a kapcsolattartás ideje alatt sem akarják a másik szülővel a kapcsolatfelvételt.

➤ *Készenléti szolgálat*

A készenléti szolgáltatás igénybevételének lehetősége baj esetén nagy biztonságérzetet nyújt a lakosságnak. A készenléti szolgálatot az intézmény nyitvatartási idején kívül működtetik, melynek keretében az ügyeletes munkatárs telefonon tanácsadást, tájékoztatást ad krízishelyzetbe került, XVI. kerületben élő egyéneknek és családoknak. Elsődleges cél, hogy aki a kerületben veszélyhelyzetbe került gyermekről tudomást szerez, az jelezze a bajt, és szakemberrel tudjon konzultálni a szükséges lépésekről.

2019. évben 25 alkalommal hívták a kerület lakosai a készenléti szolgálatot.

➤ *Egyéb speciális szolgáltatások*

Ami még a Központhoz tartozó speciális szolgáltatás, de az előzőekben nem került említésre:

- Utcai/lakótelepi szociális munka (ennek keretében megy a Gázoló kalandklub és a nyári Gázoló Kalandtábor): 10 szombati kirándulás + 5 napos nyári tábor; szolgáltatásban részesülők száma 18 fő.
- Szociális diagnózis felvétele: Ez az évek óta „pilot”-ként működő, majd 2019 január 1-től minden központ számára kötelező, országosan, ill. fővárosi szinten is csak nagyon lassan meggyökeresedni tudó új szolgáltatás a Napraforgóban sem mutatott eltérő tapasztalatot. Két jelentkezőt sikerült felvenniük, kifejezetten a diagnóziskészítésre felvett esetmenedzser személyében, de mindketten a próbaidő alatt vagy közvetlen ezután kiléptek, a meghirdetett munkakör összesen 6 hónapon át volt betöltetlen jelentkezők híján, így a napi gyakorlatba, az intézményi gondolkodásba sem tudták egyelőre beépíteni ezt a szolgáltatást. A 2019-es évben így ennek a feladatnak az ellátása személyi feltételek hiányában elégtelen volt.

3.2. GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

Gyermekek napközbeni ellátását az Önkormányzat bölcsőde formájában nyújtja, de a kerületben található családi napközik, és a gyermekek alternatív napközbeni ellátás részeként játszóház is.

A bölcsődei ellátás keretei 2019-től bővültek: lehetőség van a mini bölcsőde, munkahelyi bölcsőde és családi bölcsőde létrehozására.

Ez az önkormányzati feladatot nem érinti, de a kerület ellátórendszerére hatással lehet, bár ez jelenleg még nem érzékelhető.

A jogszabályváltozás a bölcsődei ellátást érintően kedvező, illetve az óvodai ellátáshoz igazodó. Az ellátás alapjait érintő változás nincs.

3.2.1. BÖLCSŐDE ÉS BÖLCSŐDEI SZOLGÁLTATÁSOK

A Gyt. 42.-43. §-a alapján:

„Bölcsődei ellátás

42. § (1) A bölcsődei ellátás keretében – ha e törvény kivételt nem tesz – a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani.

(2) Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde.

(3) Bölcsődei ellátás keretében a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek nevelése és gondozása is végezhető.

(4) A bölcsődei ellátás keretében az (1) bekezdés szerinti ellátáson túl – szolgáltatásként – speciális tanácsadás, időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel működtetése vagy más gyermeknevelést segítő

szolgáltatás is biztosítható. Ezeket a szolgáltatásokat a gyermek hatodik életének betöltéséig lehet igénybe venni.

(5) A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart.

42/A. § (1) Bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható

a) az óvodai nevelésre nem érett gyermek esetén a (2) bekezdésben meghatározott időpontig,

b) a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek esetén a (3) bekezdésben meghatározott időpontig,

c) az a) és b) pont alá nem tartozó gyermek esetén, ha a harmadik életévét

ca) január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,

cb) szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

(2) Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életének betöltését követő augusztus 31-éig.

(3) A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

(4) Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

Bölcsőde

43. § (1) A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

(2) A bölcsőde szervezetileg működhet

a) önálló bölcsődeként, annak tagintézményeként,

b) bölcsődei igazgatóság, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként,

c) többcélú óvoda-bölcsődeként, vagy

d) többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként.

(3) A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

a) – ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll –

aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,

ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,

ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és

b) a védelemben vett gyermeket.

(4) A bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartó hagyja jóvá. A fenntartó a bölcsődei szünet idejére a szülő, törvényes képviselő kérésére gondoskodik a gyermek intézményi gondozásának, nevelésének megszervezéséről.

(5) A miniszter rendeletben a bölcsődék számára – a bölcsődei dolgozók szakmai fejlesztése, szakmai ünnepségek megtartása és a bölcsődei ellátáshoz kapcsolódó szakmai célok megvalósítása érdekében – nevelés-gondozás nélküli munkanapot határoz meg. A nevelés-gondozás nélküli munkanapon a bölcsődei nevelés és gondozás szünetel, a fenntartónak azonban erre irányuló szülői, törvényes képviselői kérésre gondoskodnia kell a gyermekek felügyeletének megszervezéséről.”

A szociális szolgáltatásokról, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokról és a szociálpolitikai kerekasztalról szóló 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendelet 6. §-a az alábbiak szerint szabályozza a bölcsődei szolgáltatást:

„6. § (1) Bölcsődei szolgáltatás a(z)

a) időszakos gyermekfelügyelet,

- b) nyújtott nyitva tartás,
- c) otthoni gyermekgondozás,
- d) baba-mama muzsika,
- e) játszóház,
- f) száraz só terápia,
- g) játékos gyermektorna,
- h) fejlődésvizsgálat, tanácsadás,
- i) egyéni komplex fejlesztés,
- j) kiscsoportos komplex képességfejlesztés,
- k) komplex, játékos baba-mama foglalkozás,
- l) vendégétekezés.

(2) Az időszakos gyermekfelügyelet keretében a bölcsődei ellátásban egyébként nem részesülő, 4 éven aluli gyermek szakszerű gondozása történhet.

(3) Nyújtott nyitva tartás keretében a bölcsőde munkanapokon - bármely szülő kérésére - 20 óráig működik és gondoskodik a gyermek vacsoráztatásáról.

(4) Otthoni gyermekgondozás keretében azon család gyermekei gondozhatók, ahol

- a) hármas vagy többes ikerszülés történt;
- b) vagy kettes ikrekkel együtt legalább három, iskolaköteles kor alatti gyermeket nevelnek.

(5) A baba-mama muzsika a szülők számára egy - otthon is alkalmazható - eszközt, technikát mutat meg, a gyermekkel eltöltött idő kellemes, hasznos, szeretetteljes kitöltésére, mely fejleszti a gyermek ismereteit, ritmusérzékét.

(6) A játszóházi szolgáltatás a kisgyermekes anyukáknak teremt lehetőséget arra, hogy 1-4 éves gyermekükkel együtt közösségben meghatározott időközönként játsz hassanak kellemes, otthonos környezetben.

(7) A száraz só terápia az immunrendszert erősítve, a gyermekek egészségének megőrzésében, a betegségek megelőzésében, gyógyításában játszik szerepet. Rendszeres látogatása jótékony hatással van az asztmatikus jellegű, allergiás betegségekre is.

(8) A játékos gyermektorna megfelelő környezet biztosításával, mozgásfejlesztő eszközökkel segít abban, hogy a gyermek kidolgozza a számára leggazdagabb és legharmonikusabb mozgásokat, izomzata fiziológiásan alakuljon ki és fejlődjön.

(9) A fejlődésvizsgálat, tanácsadás a szülők számára nyújt segítséget a nevelési, fejlesztési kérdések megválaszolásában, illetve a hiányosságok feltárásában.

(10) Az egyéni és a kiscsoportos komplex képességfejlesztés eltérő fejlődésmenetű, és egészséges fejlődésmenetű bölcsődés és óvodás korú gyermekek számára ad lehetőséget a feltárt hiányosságok fejlesztésére, megszüntetésére.

(11) A komplex, játékos baba-mama foglalkozás az idegrendszer érését segítő, komplex kiscsoportos foglalkozás, szülők és gyermekek számára.

(12) A vendégétekezést igénybe veheti

a) a kisgyermek gondozása céljából otthon lévő szülő, a gyermeke második életévének betöltéséig, és

b) a bölcsődei vagy óvodai ellátást igénybe nem vevő gyermek, negyedik életévének betöltéséig.

(13) A (4) bekezdés b) pontja esetében kapacitáshiány esetén a szolgáltatás igénybevehetőségéről és terjedelméről az Egészségügyi és Szociális Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) dönt.

(14) Az otthoni gyermekgondozás maximális időtartama másfél év. Ez az idő meghosszabbítható összesen két évig a Bizottság határozata alapján.

(15) A bölcsődei szolgáltatásokat az azt nyújtó intézmény vezetőjénél, vagy az általa megbízott személynél lehet igényelni, az intézmény szabályzata szerinti formában."

A kerületben a gyermekek napközbeni ellátását, gondozását a bölcsődés korú gyermekek esetében (20 hetes kortól - 3 éves korig) a XVI. Kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde öt feladat-ellátási helye biztosítja. Az intézmény az ellátást igénybe vevő gyermekek életkorának megfelelő felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást, étkeztetést biztosít. A gyermek személyiségében, fejlődésében meghatározó az első három életév, ezért is fontos számukra, hogy a legoptimálisabb személyi és tárgyi környezet biztosításával hozzájáruljanak a felnövekvő generáció fejlődéséhez.

Az alapellátási tevékenységen kívül az intézmény szolgáltató tevékenységként napközbeni gyermekfelügyeletet, nyújtott nyitva tartást – az országban elsőként, este 20 óráig, vacsorával, – otthoni gyermekgondozást, só terápiát, játékos gyermektornát, fejlődésvizsgálatot, tanácsadást, egyéni, komplex fejlesztést, kiscsoportos komplex képességfejlesztést, gyermekjáték-, bútor- és eszközkölcsonzést, baba-mama muzsikát működtet.

Feladataik ellátása során 2019. évben is figyelembe vették a bölcsődék számára kötelezően előírt szakmai, törvényi változásokat. A módszertani levelek útmutatásainak betartására törekedtek, valamint a minőségi munka fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektettek.

A bölcsődevezetők szakmai programjának legfőbb célja, hogy egy olyan gyermek és családbarát intézmény céljait szolgálja, melyet összehangolt szervezéssel, kellő motiváltsággal, magas színvonalú szakmai felkészültséggel, hivatástudattal lát el valamennyi alkalmazott.

A bölcsődei kisgyermeknevelő feladata, hogy minden gyermeket a korának, egyéni fejlettségi szintjének megfelelően, a saját fejlődési ritmusa szerint segítsen át a cseppet sem egyszerű folyamatokon.

A gyermekek napirendjének, valamint a gyermekeket ellátó kollégák szakmai munkájának összehangolására folyamatos figyelmet fordítanak. Fontosnak érzik a hangulatos bölcsődei környezet – évszakokhoz, jeles napokhoz alkalmazkodó dekorációk – kialakítását.

A szülők és a kisgyermeknevelők számára már gyakorlattá vált a bölcsődék rugalmassága, a szülői igényekhez közelítve. A rugalmasság azt jelenti, hogy a szülők a gyermekeket – a reggeliztetési időt kivéve – a délelőtti időszakban bármikor behozhatják. Ilyen esetekben a gyermek a napirendhez igazodva kapcsolódik be a bölcsődei életbe.

Az ellátottak sajátosságaihoz kapcsolódóan integrált tevékenységként a különleges bánásmódra szoruló kisgyermek (pl.: beszédfejlődés, mozgásfejlődés elmaradásával élők) gondozását, ételallergiások, vagy vegetáriánusok diétás étkeztetését is vállalja az intézmény.

A család és a bölcsőde közötti kapcsolattartás egyik formája a családlátogatás. Rendszerint a beszoktatás előtt, előzetes megbeszélés alapján történik. A családlátogatás lehetőséget ad a bizalmasabb kapcsolat kialakítására, valamint a gyermek családi környezetének, szokásainak megismerésére.

Minden gyermek életében nagy változást jelent, ha bölcsődébe kerül. Elszakad a megszokott környezettől, személyektől, idegen felnőtthöz és új környezethez kell alkalmazkodnia, több kisgyermekkel együtt osztoznia kell a felnőtt figyelmén. A szülővel történő fokozatos beszoktatás: az ismeretlen felnőttek, gyermekek, környezet, a megváltozott napirend és az új szokások minden gyermek számára nehéz időszakot jelent. A biztonságot jelentő szülői jelenlét, a már megismert kisgyermeknevelők biztosíthatják az új környezet elfogadását. Ez a szülő számára is fontos, mert megtapasztalja, hogy gyermekét elfogadják, szükség esetén segítik a különböző tevékenységekben, türelemmel támogatják, fejlesztik, és ugyanolyan nevelésben-gondozásban részesül, mint társai.

A beszoktatások a beszoktatási ütemterv szerint történnek.

23. sz. táblázat: A bölcsődei férőhelyek kihasználtságáról

	bölcsődei		Különleges bánásmódot igénylő gyermek	Időszakos gyermek-felügyelet igénybe vétele (gyerekszám halmozott adat)	Otthoni gyermekgondozás	Baba-mama muzsika (alkalom)	Nyújtott nyitva tartás igénybe vétele (/fő, de egy fő több alkalommal)	Só-terápia (alkalom)	Játékos gyermekturna /alkalom	Játszóház / alkalom	Kölcsönzés igénybevétele/alkalom
	Férőhelyek száma	Ellátott gyermekek száma									
2015	360	304	16	2 396	3	-	0	291	103	0	168
2016	360	317	18	2 933	4	49	0	311	118	0	129
2017	360	298	18	2 641	2	49	0	371	105	0	149
2018	360	304	18	3 242	0	53	0	108	44	0	129
2019	374	326	18	2 488	0	140	0	324	133	0	57

Forrás: XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde

A bölcsőde szolgáltatásai:

➤ *Otthoni gyermekgondozás* keretében azon család gyermekei gondozhatók, ahol

- hármás vagy többes ikerszülés történt;
- vagy kettes ikrekkel együtt legalább három, iskolaköteles kor alatti gyermeket nevelnek.

Az otthoni gyermekgondozás maximális időtartama másfél év. Ez az idő meghosszabbítható összesen két évig az Egészségügyi és Szociális Bizottság határozata alapján.

Otthoni gyermekgondozást 2019. évben nem igényeltek a családok.

➤ *Az időszakos gyermekfelügyelet* keretében a bölcsődei ellátásban egyébként nem részesülő, 4 éven aluli gyermek szakszerű gondozása történhet. A szülő, elfoglaltsága idejére néhány órára kérheti gyermeke felügyeletét, ahol gyermekeit képzett szakemberek felügyeletére bízhatja, míg ügyeit intézi.

Az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatást a kerület bölcsődéiben 2 488 gyermek vette igénybe. A csoportösszetétel változékonysága és a széles skálán mozgó elvárások kezelése a gondozónőktől kiemelkedően magas szintű ismereteket, rugalmasságot igényel. A kisgyermeknevelő feladatai, munkarendje a bölcsődei gondozás-nevelés elvei és a napi gyakorlat alapján szervezendő.

➤ *Nyújtott nyitva tartás* keretében a bölcsőde munkanapokon – bármely szülő kérésére – 20 óráig működik és gondoskodik a gyermek vacsoráztatásáról.

A nyújtott nyitva tartás szolgáltatást nem vették igénybe a 2019. év folyamán.

➤ *A fejlődésvizsgálat, tanácsadás* a szülők számára nyújt segítséget a nevelési, fejlesztési kérdések megválaszolásában, illetve a hiányosságok feltárásában.

A 2019. évben

- tanácsadást: 12 fő, 12 alkalom,
- egyéni fejlesztést: 10 fő, 136 alkalom,
- kiscsoportos foglalkozást: 7 fő, 68 alkalom vette igénybe.

➤ A *gyermekjáték-, bútor- és eszközkölcsonzés* iránti kereslet csökkent. Az a tapasztalat, hogy egyes termékek nagyon keresettek a családok körében, mint pl. csecsemőmérleg, babakocsi, járóka, légzésfigyelő. 2019. évben összesen 57 alkalommal béreltek a szülők eszközöket a bölcsődétől.

➤ A *játékos gyermek torna* szolgáltatást 894 kisgyermek vette igénybe 133 alkalommal (halmozott adat) az elmúlt év során. A gyermekek kiegyensúlyozott mozgásfejlődéséhez szükség van a rendszeres mozgásra, a hely- és helyzetváltoztatásra, egyensúlyfejlesztésre és labdakezelésre, mely elősegíti a harmonikus járást, helyes testtartás kialakulását, az irányok elsajátítását. A megfelelő környezet biztosításával, mozgásfejlesztő eszközökkel, játékokkal segítve a gyermek kidolgozza a számára leggazdaságosabb és legharmonikusabb mozgásokat. A bölcsőde erre a célra kialakított tornatermében gyógypedagógus, szakképzett kisgyermeknevelő segítségével szolgáltatásként baba-torna igénybevételére van lehetőség. Kiscsoportos (10-12 fő) foglalkozásokon heti 2x30 percben a gyermekek játékos, énekes-mondókás testmozgáson vehetnek részt a gondozónők irányításával.

➤ A *só terápia* hozzájárul az immunrendszer erősítéséhez, a felső-légúti megbetegedések kiküszöböléséhez. Az elmúlt évben 93 fő 324 alkalommal (halmozott adat) látogatták a só szobát a Napsugár Bölcsődében, ahol a kisgyermeknevelő felügyelete mellett aktívan játszva az inhalálás jótékony hatását élvezhetik a gyermekek. A Szivárvány és a Centi Bölcsődékben is teljes létszámmal látogatták a gyerekek a só szobát.

➤ *Baba-mama muzsika* szolgáltatást 107 kisgyermek vette igénybe 140 alkalommal (halmozott adat). A foglalkozások során dalokat, mondókákat tanulnak a gyerekek mozgással, hangszerrel és ritmuskísérettel, így fejlődik a hallásuk, az éneklési-, beszéd- és ritmuskészségük, memóriájuk, mozgásuk.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:

2019-ben 18 sajátos nevelési igényű gyermek gondozását, valamint 4 korai fejlesztésre jogosult gyermek nevelését, integrációjának segítségét végezték.

A gyermekek fejlesztését a Kerületi Pedagógiai Szakszolgálattal kötött együttműködési megállapodás alapján a logopédus munkatárs, valamint a bölcsőde gyógypedagógusai látják el. Munkájukat összehangolva, a gyermekek egyéni fejlődését figyelembe véve végezték.

Ebben az életkorban a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődés béli különbsége egészséges társaikhoz képest a legkisebb, sok esetben a megfelelő fejlesztési móddal a különbség minimalizálható, esetleg teljesen eltüntethető. A korai fejlesztésben részesülő gyermek utolérheti társait.

Egyénre szabott fejlesztéssel lehetőséget kapnak az idejártó gyermekek arra, hogy felzárkózzanak, vagy életminőségükben jelentősen előre lépve teljesebb életet élhessenek.

20 hetes kortól - 6 éves korig történik a különböző sérüléssel élő gyermekek korai, komplex, játékba ágyazott fejlesztése, részleges integráció keretében az ép társak közösségébe való beilleszkedésének elősegítése, szociális képességük fejlesztése, a kortárs csoport mintanyújtó szerepének kihasználásával.

A speciális szükségletű gyermekek ellátására jelentkező kisgyermeknevelők folyamatos képzésen, önképzésen vesznek részt, ezzel is készülve a kisgyermekek fogadására.

A tanév során 6 gyermeknél kezdeményeztek szakértői vizsgálatot, kontrollvizsgálatot.

A bölcsődék 2019. évben is elkészítették szakmai programjaikat, és annak megfelelően végezték tevékenységüket, megvalósították céljaikat. A kerületben működő bölcsődék tárgyi feltételei jók, a magasabb szintű szakmai munkához a működési feltételek biztosítottak.

Nagy hangsúlyt fordítanak az önállóság elősegítésére, a gyermek kreativitásának kibontakoztatására.

A bölcsődében folyó munka szakmai tartalma, elvei és módszerei középpontjában mindig a gyermek áll. A gyermek feltétel nélküli elfogadása, szeretete, megértése az ott dolgozók munkájának fontos része.

Az egyéni bánásmód biztosítja a teljes odafordulást, megértést. Ezt csak személyi állandósággal, felmenőrendszerrel tudják elérni, biztosítani, amely a kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolat elengedhetetlen része. A bölcsőde nevelő-gondozó feladata, hogy minden gyermeket a korának, egyéni fejlettségi szintjének megfelelően a saját fejlődési ritmusa szerint segítsen át az eleve nehéz folyamatokon.

A bölcsőde fontos és kiemelt feladata a családdal való együttműködés.

A szülők és a bölcsőde folyamatosan tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről. A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles, személyes hangvétellű, az érintett személyiségi jogait tiszteletben tartó. A sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel való kapcsolattartás, személyes találkozások száma gyakoribb, igazodik a szülő igényeihez. Az ilyen jellegű találkozások lehetőséget adnak arra, hogy a szülő reális képet kapjon gyermekéről, gondozási, nevelési kérdéseire választ kapjon.

A team megbeszéléseken részt vesz a gyermek kisgyermeknevelője, gyógypedagógiai asszisztens, a gyógypedagógus, bölcsődevezető és a gyermekorvos.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy fokozatosan nő a speciális szükségleteket igénylő gyermekek száma.

Megállapítható, hogy a kerületi bölcsődékben egyre több a fejlődésben (mozgás, beszéd) megtorpanó gyermek, akiknek a lemaradása nem olyan fokú, hogy SNI-s státuszba kerüljenek, de velük is igen indokolt a korai fejlesztés mihamarabbi szakemberrel történő bevonása.

A kerület Pedagógiai Napjainak keretében lehetőségük volt az óvodai nevelésbe betekinteniük. A Bölcsődéből sok kisgyermeknevelő vett részt a nyílt napokon és az előadásokon.

A **gyermekvédelemmel** kapcsolatban minden bölcsődében gyermekvédelmi felelős tevékenykedik. 2019. évben is együttműködtek a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársaival.

A bölcsődék jelzőrendszeri kötelezettségüket folyamatosan ellátták.

A gyermekvédelemmel kapcsolatban minden bölcsődében gyermekvédelmi felelős végzi a családok támogatását.

Az észlelő és jelzőrendszer az intézmények között jól működik, a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott kollégák lelkiismeretesen végzik munkájukat.

Az öt gyermekvédelmi felelős félévente közös megbeszélést tart, év végén beszámolót készítenek.

Minden bölcsődében működik Szülői Érdekvédelmi Fórum.

3.2.2. CSALÁDI BÖLCSŐDE, NAPKÖZBENI GYERMEKFELÜGYELET, GYERMEKEK ALTERNATÍV NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA

A kerületben 2007. év végén egy családi napközi kezdte meg működését. Hiánypótló szolgáltatásként: azokat a gyermekek várta, akik számára nem jutott bölcsődei férőhely.

2008-ban néhány családi napközire érkezett működési engedély kiadására irányuló kérelem, azonban új nem indult. 2009 végére az ellátórendszerben 13 családi napközi (91 férőhely, 7 fenntartó), és egy 12 főt befogadó játszóház és gyermekfelügyelet szélesítette a gyermekek napközbeni ellátásának palettáját. 2010-re 24-re bővült a családi napközik száma. Ennek legfőbb oka a bölcsődei férőhelyek hiánya.

2011. második félévétől nem a települési jegyző hatásköre a működési engedély kiadása, ezért részletesebb információkkal sem rendelkezünk a szolgáltatásokról.

A szolgáltatási forma átalakult az által, hogy óvodáskorú gyermek számára óvodai ellátást kell biztosítani, tehát vagy óvodává, vagy családi bölcsődévé alakultak az intézmények. A Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatala tájékoztatása szerint a kerületben 2019. évben 7 fenntartó 13 családi bölcsődét működtetett, összesen 91 férőhellyel rendelkeztek. Napközbeni gyermekfelügyeletet és alternatív napközbeni ellátást 5 szolgáltató biztosított, ebből 2 játszóház működött a kerületben.

Ezek a szolgáltatások lehetőséget nyújtanak azoknak, akiknek gyermeke nem kerül be bölcsődébe, óvodába, vagy valamilyen alternatív megoldást keresnek.

3.3. VÁRANDÓS ANYÁK GONDOZÁSA

A védőnők több mint 100 éve kulcsszerepet töltenek be a nő-, anya-, csecsemő-, gyermek-, ifjúság- és családvédelemben. Kerületben az 5 védőnői tanácsadóban 21 területi védőnői, valamint 8 iskolavédőnői körzet látja el a feladatot. Az iskolavédőnő a kerületben működő oktatási intézmény védőnői feladatait látja el.

A gondozás teljessége kiterjedhet az anyán és a csecsemőn túl a család és a gondozási körzet többi nőtagjára, a női életszakaszoknak megfelelően prevenciós célból. A területi védőnő gondozási tevékenységét azon családok körében végzi, ahol várandós és gyermekágyas anya, illetve 0-6 éves korú gyermek él.

A 2019. évi gondozási tevékenység számokban:

Gondozott várandós anyák száma: 948

Fokozott gondozást igénylők száma: 356

Egészségügyi okok miatt fokozott gondozást igénylők száma: 341

Szociális okok miatt fokozott gondozást igénylők száma: 3

Egészségügyi és szociális okok miatt fokozott gondozást igénylők: 12

Várandós tanácsadáson megjelent várandós anyák száma: 2205

Védőnői várandós látogatások száma: 1982

Fokozott gondozást igénylő várandós látogatások száma: 720

Szült anyák száma: 566

Újszülöttek száma: 582

Otthonszülések száma: 2

Gondozatlan terhességből szült anyák száma: 0

Védőnői jelzések száma a Család- és Gyermekjóléti Központ felé: 31, minden esetben kaptak írásos visszajelzést.

2017 szeptemberétől munkájukat a „Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre” című dokumentum is meghatározza.

A szűrővizsgálatok kiegészültek a rizikófelméréssel, valamint a szülői megfigyelésen alapuló kérdőívvel, mely 0 – 7 éves kor között 15 (12+3) életszakaszban vizsgálja a gyermekek fejlődését.

3.4. GYERMEKEK ÁTMENETI ELLÁTÁSA

A Gyvt. szabályozza gyermekek és a családok átmeneti gondozását.

Gyermekek átmeneti gondozása

„45. § (1) A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

(2) A gyermekek átmeneti gondozását – a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy beleegyezésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani, vagy utógondozói ellátásban részesül. A fogyatékos gyermek számára a különleges szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.

(3) A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet. A tizenkettedik életévét be nem töltött gyermek átmeneti gondozását – a 7. § (2) bekezdésében foglalt kivételekkel – elsősorban helyettes szülőnél kell biztosítani. A szülő gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vesz.

(4) A gyermekek átmeneti gondozása során a gyermek iskolai oktatását – lehetőség szerint – iskolaváltás nélkül kell biztosítani.

(5) A gyermek átmeneti gondozásának megkezdéséről a szülőjének lakóhelye – ennek hiányában a tartózkodási helye – szerinti gyermekjóléti szolgálatot, ha az átmeneti gondozást hatósági intézkedés előzte meg, a gyermekjóléti központot értesíteni kell. A gyermek átmeneti gondozása megkezdésekor – ha az előre láthatólag harminc napnál hosszabb lesz – el kell készíteni a gyermekre vonatkozó egyéni gondozási nevelési tervet.

(6) A gyermekek átmeneti gondozása az alapjául szolgáló ok fennállásáig, de legfeljebb tizenkettő hónapig tart, kivéve ha az utógondozói ellátásban részesülő szülő a gyermekével együtt veszi igénybe az ellátást. Ebben az esetben a gyermek átmeneti gondozása legfeljebb a szülő utógondozói ellátásának fennállásáig tartható fenn az utógondozói ellátás helyszínén.

46. § (1) A gyermek átmeneti gondozása keretében ideiglenes jelleggel, állapotának megfelelő ellátást és éjszakai bentlakást (a továbbiakban: ideiglenes gondozást) kell biztosítani az olyan gyermek számára, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, így ellátás és felügyelet nélkül maradt.

(2) Az ideiglenes gondozás során fel kell tárni a gyermek felügyelet nélkül maradását előidéző okokat, és egyidejűleg haladéktalanul értesíteni kell a gyermek szülőjét vagy más törvényes képviselőjét, illetve a gyermekjóléti szolgálatot, ha az átmeneti gondozást hatósági intézkedés előzte meg, a gyermekjóléti központot a további átmeneti gondozás vagy más gyámhatósági intézkedés megtétele céljából.

(3) A gyermek (2) bekezdésben meghatározott további átmeneti gondozásához minden esetben be kell szerezni a szülő vagy más törvényes képviselő beleegyező nyilatkozatát.

(4) A gyámhatóságot értesíteni kell a szükséges hatósági intézkedések megtétele céljából, ha

a) a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermekéről az ideiglenes gondozásról való értesítést követő három napon belül nem gondoskodik,

b) a szülő vagy más törvényes képviselő gyermeke átmeneti gondozásához nem járul hozzá, illetve azt nem kéri,

c) a gyermek visszakérülése a szülőjéhez ellentétes a gyermek érdekeivel.

47. § (1)–(2)

(3) Ha az átmeneti gondozás időtartama eltelt, azonban a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza

a) az elhelyezés – a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy beleegyezésével – hat hónappal, szükség esetén a tanítási év végéig meghosszabbítható, vagy

b) haladéktalanul értesíteni kell a gyámhatóságot, a szükséges intézkedések megtételére.

(3a) Ha a tanulói jogviszonyban álló gyermek az átmeneti gondozás időtartama alatt tölti be a 18. életévét, kérelemre szükség esetén az átmeneti gondozás időtartama meghosszabbítható a tanítási év végéig.

(4) A gyámhatóságot értesíteni kell a szükséges intézkedések megtétele érdekében az átmeneti gondozás időtartamának eltelte előtt is, ha

a) nyilvánvalóvá válik, hogy a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza,

b) a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek átmeneti gondozását ugyanazon intézményben két éven belül másodszor is kéri.

48. § (1) A gyermek átmeneti gondozása megszervezhető a működtető által kijelölt helyettes szülőnél, gyermekek átmeneti otthonában vagy családok átmeneti otthonában.

(2) A gyermekek átmeneti házi gondozásaként – a szülő kérelmére – a gyermek saját otthonában történő ellátását gondozó útján kell biztosítani, ha testi vagy lelki betegsége miatt a gyermek ellátása elsősorban helyettes szülőnél történő elhelyezés útján vagy bentlakásos gyermekintézményben nem oldható meg és ha ez a gondozás a gyermek érdekét szolgálja.”

Gyermekek átmeneti otthona

„50. § (1) A gyermekek átmeneti otthonában az a családban élő, tizenkettedik életévét betöltött vagy tizenkettedik életévét be nem töltött, nem helyettes szülőnél elhelyezett gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

(2) A gyermekek átmeneti otthona segítséget nyújt – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

(3) A gyermekek átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven gyermek teljes körű ellátását biztosítja.

(4) Az átmeneti lakásotthon olyan otthon, amely legfeljebb tizenkettő gyermek átmeneti gondozását biztosítja önálló lakásban, családi körülmények között.

(5) A gyermekek átmeneti otthona önálló helyettes szülőt vagy helyettes szülői hálózatot működtethet és ebben az esetben ellátja az ezzel kapcsolatos – a 49. § (4) bekezdésében meghatározott – feladatokat. Az átmeneti otthon által foglalkoztatott helyettes szülők az átmeneti otthoni férőhely felének megfelelő létszámú gyermek teljes körű ellátását biztosíthatják.”

Családok átmeneti otthona

„51. § (1) Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll –, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A nagykorú testvér tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyának fennállását félévente igazolni kell.

(2) A családok átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven felnőtt és gyermek együttes ellátását biztosítja.

(3) A családok átmeneti otthona a felnőtt és a gyermek együttes ellátása során

a) befogadja az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülőt és gyermekét,

b) befogadja a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülészetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét.

c) biztosítja az ellátást igénylő gyermek átmeneti gondozását és befogadja otthontalanná vált szüleit,

d) segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez,

e) biztosítja a szülő számára a gyermekével való együttes lakhatást és a szükség szerinti ellátást,

f) a szülőknek az ellátás mellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújt,

g) közreműködik – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

(4) Krízisközpontként kizárólag a családok átmeneti otthona működhet.

(5) A krízisközpont befogadja a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került, a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerint bántalmazottnak minősülő személyt és azt a vele egy háztartásban élő személyt, akinek tartására jogszabály, szerződés vagy bírósági határozat alapján köteles (a továbbiakban együtt: bántalmazott család).

(6) A krízisközpont a bántalmazott család számára

a) alaptevékenysége keretében legfeljebb nyolc hét időtartamra

aa) lakhatást biztosít és szükség esetén biztosítja az étkeztetést, a ruházattal való ellátást, a mentálhigiénés és egészségügyi ellátást,

ab) közreműködik – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a krízisellátást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család, az egyén helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében,

b) kiegészítő tevékenysége keretében a bántalmazott társadalmi reintegrációja érdekében legfeljebb öt év időtartamra félutasház-szolgáltatást nyújthat.

(7) A félutasház-szolgáltatás keretében a krízisközpontból, titkos menedékházból, illetve a családok átmeneti otthonából kikerült bántalmazott család számára lakhatást és az életvezetéshez szükség szerinti segítséget kell biztosítani.

(8) A félutasház-szolgáltatás igénybevételének feltétele, hogy

a)

b) a bántalmazott vállalja a külön jogszabályban meghatározott előtakarékossági programban való részvételt, és

c) a bántalmazott vállalja a külön jogszabályban meghatározott társadalmi reintegrációt segítő programban való részvételt.

(9) Titkos menedékházként kizárólag a családok átmeneti otthona működhet.

(10) A titkos menedékház befogadja a kapcsolati erőszak miatt krízishelyzetbe került, illetve otthontalanná vált bántalmazottat és gyermekét, valamint az (5) bekezdés szerinti bántalmazott családot.

(11) A titkos menedékház a (10) bekezdésben foglalt személy számára

a) legfeljebb hat hónap időtartamra

aa) lakhatást biztosít, és szükség esetén biztosítja az étkeztetést, a ruházattal való ellátást, a mentálhigiénés ellátást, valamint segítséget nyújt az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréshez,

ab) közreműködik – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a titkos menedékház szolgáltatást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család, az egyén helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében,

ac) segítséget nyújt a bántalmazás következtében kialakult pszichés sérülések kezelésében és jogi tanácsadással segíti érdekeinek védelmét,

b) legfeljebb öt év időtartamra kiegészítő tevékenysége keretében a bántalmazott társadalmi reintegrációja érdekében félutasház-szolgáltatást nyújthat.

(12) A családok átmeneti otthona az otthonhoz kapcsolódó külső férőhelyeken biztosíthatja azoknak a családoknak az ellátását, amelyek önálló lakhatásra támogatással képesek.

(13) A külső férőhelyen történő ellátás időtartama a 45. § (6) bekezdése és a 47. § (3) bekezdés a) pontja szerinti időtartammal együtt sem haladhatja meg a három évet.

(14) A külső férőhelyen ellátott családok számára kedvezményes lakhatást, és ha az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges, a 32. § (5) bekezdése szerinti megállapodásban meghatározottak szerint szociális munkát kell biztosítani.

(15) A külső férőhelyek esetében a költségvetési támogatás a normál férőhelyekhez képest csökkentett mértékben illeti meg a fenntartót. A támogatás mértékét a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg.

(16) Az egy családok átmeneti otthona keretében működtetett külső férőhelyek férőhelyszáma egybeszámítva nem haladhatja meg a családok átmeneti otthona férőhelyszámának 50%-át.”

Aranyhíd Gyermek Átmeneti Otthona

Az ellátáshoz való hozzáférés biztosítása az Önkormányzat kötelezően ellátandó feladata a Gyvt. szerint.

kerületi gyermekek átmeneti otthoni ellátását. Az Aranyhíd Gyermek Átmeneti Otthon kihasználtsága a 2019. évben tovább emelkedett. A XVI. kerület folyamatosan igénybe vette az szolgáltatást: 6 gyermek összesen 1129 gondozási napot töltött az Otthonban.

A 6 gyermekből a tavalyi évben 4 gyermek kikerült az otthonból, ketten gyámhoz kerültek, 2 gyermek hazagondozása sikeres volt, édesanyjához költözött a gondozás végén.

Az Aranyhíd Gyermek Átmeneti Otthonával kötött szerződés lefedi a felmerülő szükségleteket, bár krízisellátásként a kihasználtság előre nem kalkulálható.

6. ábra: Aranyhíd Gyermek Átmeneti Otthonában töltött napok száma

Forrás: Aranyhíd Gyermek Átmeneti Otthon

Családok Átmeneti Otthona

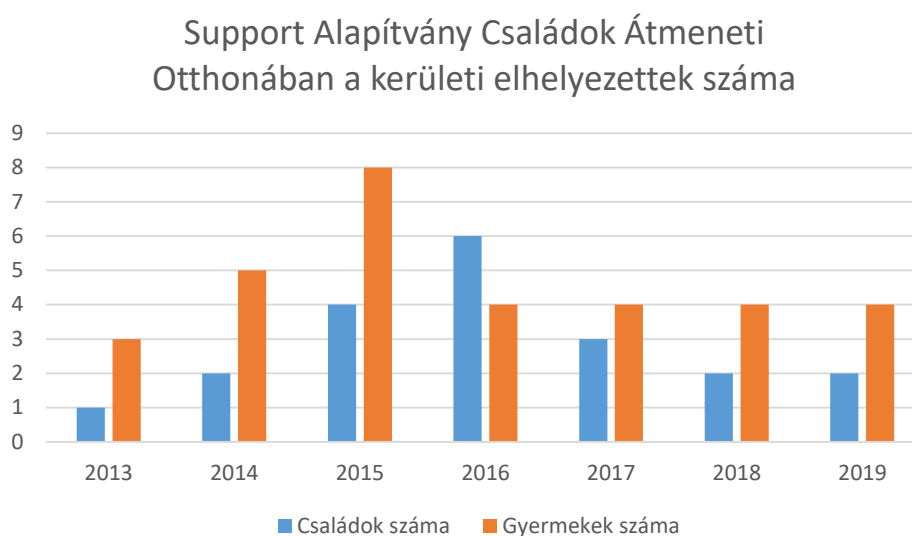
A Support Alapítvány és Budapest Főváros XVI. kerület Önkormányzata 2008. január 01. napjától határozatlan idejű ellátási szerződést kötött a családok átmeneti otthona szolgáltatás biztosítására.

A Magyar Protestáns Segélyszervezet kérte az ellátási szerződés módosítását, mivel a Pest Megyei Kormányhivatal a Support Alapítvány kérésére módosította a működési engedélyt, tekintettel arra, hogy az intézmény fenntartója megváltozott. Az új fenntartó a Magyar Protestáns Segélyszervezet.

Ennek alapján Budapest Főváros XVI. kerület Önkormányzata a Magyar Protestáns Segélyszervezettel 2019. január 1. napján életbe lépett és 2024. december 31. napjáig tartó határozott időszakra szóló ellátási szerződést kötött.

2019-ben szintén összesen két család került elhelyezésre a Családok Átmeneti Otthonában. A bekerülési okok lakhatási krízis, tartós lakhatás megoldatlansága voltak.

7. ábra: A Családok Átmeneti Otthonát igénybe vevő gyermekek és családok száma

Forrás: Magyar Protestáns Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthona

4. FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAINAK, TOVÁBBÁ A GYERMEKJÓLÉTI ÉS GYERMEKVÉDELMI SZOLGÁLTATÓ TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐK MŰKÖDÉSÉT ENGEDÉLYEZŐ HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSÉNEK ALKALMÁVAL TETT MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA

Az engedélyező szerv a 2019. évben nem folytatott le ellenőrzést a gyermekjóléti intézményeknél.

Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

A fenntartó az Szt. 92/B. § (1) bekezdése alapján a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál ellenőrzést végzett, melynek átfogó értékelés a 71/2020. (IV. 22.) számú

2019. október 29-től 2020. január 14-ig Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatala fenntartói belső ellenőrzést végzett az intézményben.

A feltárt hiányosságok nyomán a következő javaslatokat fogalmazta meg az ellenőrzés:

- belső szabályzatok és SZMSZ aktualizálása;
- akadálymentes közlekedés biztosítása a fenntartó által;
- tanácsadók által megtartott órák dokumentációjának átláthatóbbá tétele;
- vásárolt programok és számítógép állomány felülvizsgálata, az elavult programok leselejtezése, nyilvántartásból kivezetése;
- főkönyvi és analitikus nyilvántartás helyesbítése, az épület átalakítási tervek és térburkolat javítás térítés nélküli átadása a bölcsődének, aki az épület tulajdonosa;
- jelenléti íven a rendkívüli munkaidők megfelelő dokumentációja (hétvégi programok, táborok).

A javaslatok nyomán intézkedési terv készült.

5. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN

5.1. PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK – SZOCIÁLIS IRODA

- Folyamatos cél a támogatások szinten tartása, reálértékének megőrzése, különösen törekedni kell erre a kiskorúak esetében – mint az ellátások szempontjából egyik leginkább kiemelt csoportban.
- Fontos, hogy az egyes szociális ellátások a kerületi sajátosságokra, valódi igényekre reagáljanak, nyújtsanak választ a tipikus problémákra.
- Kiemelkedő szerepet kell tulajdonítani a jövőben is a támogatások hatékony, célzott megállapításának.
- Továbbra is törekedni kell a szoros szakmai együttműködés fenntartására az érintett kerületi intézményekkel.

5.2. GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁS – CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT

- Az intézményi fluktuáció jelentős csökkentése, a munkafeltételek javítása (helyettesítési terhek csökkentése, a fenntartóval való egyeztetetés a kereset kiegészítés lehetőségeiről);
 - ehhez kapcsolódóan intézményi szervezetfejlesztés;
 - az óvodai/iskolai szociális segítők létszámának emelése még 2 fővel; az intézmények valós szükségleteinek kiszolgálásához, hatékony, magas színvonalú szolgáltatásnyújtáshoz ez a létszám még mindig nem elégséges az egy segítőre jutó magas ellátotti (gyermek) létszám miatt;
 - az épület bejáratának akadálymentesítése;
 - a munkakörhöz kötött, kötelező képzések teljesítése a megadott határidőig;
 - családterápiás és mediációs kapacitásának bővítése;
- heti 3 órában pszichiátriai konzultáció biztosítása a klienseink részére a Napraforgó Központban.

5.3. GYERMEKEK NAPKÖZBENI ELLÁTÁSA – BÖLCSŐDE

- Az Egyesített Bölcsőde mindenkor szakmai célja, hogy az otthon melegéhez, nyugalomához hasonló légkörben tölthessék a kicsik napjaikat.
- Mindehhez elengedhetetlen a személyi és tárgyi feltételrendszer minőségi biztosítása:
 - állandó, szakképzett és elkötelezett alkalmazottak,
 - esztétikus környezet, elegendő hely, játék, biztonság, kifogástalan ételmezés.
- Továbbra is kiemelt szakmai szempont, hogy a szolgáltatások gyakorisága és minősége nem vezethet az alapellátás színvonalának legkisebb csökkenéséhez sem.
- A továbbképzés folyamatosságára a szakmai munka emelése érdekében szükség van.
- Nagy hangsúlyt kell fordítani az adminisztrációra, a munkarendek - napirendek összehangolására, egységesítésére.
- Az új szolgáltatások szélesebb körben történő megismertetése.
- Játékos gyermek torna szolgáltatás bővítése, megismertetése a bölcsődés korú gyermekekkel és szüleikkel.
- A játszóház-szolgáltatás népszerűsítése.
- „Kertvárosi Pedagógiai Napok”-on való részvétel.

- Közös családi programok szervezése, ami erősíti a család és a bölcsőde kapcsolatát (Farsang, tavaszi alkotó délután, Anyák napja, Gyereknapi, Bölcsőde-búcsúztató, Mikulás-várás, Alkotó délutánok, Karácsony).
- Honlap folyamatos frissítése, naprakész információk szolgáltatása. Az intézmény fontosnak tartja a szülők hiteles tájékoztatását, a segítségnyújtást a kisgyermek nevelésével kapcsolatban. Lehetőség nyílik az intézmények bemutatására, valamint a szolgáltatások ismertetésére. Azon családok is információkhoz juthatnak, akik még csak most tervezik a gyermekük bölcsődei elhelyezését.
- A Napsugár Bölcsőde bővítésének befejezése, a férőhelyek száma emelkedik,
- A kerület bölcsődéi a Napsugár Bölcsőde kivételével régi épületek, az állag megóvás mellett a Bóbita Bölcsődében nagyobb felújításra, nagyobb ráfordításra lenne szükség.

5.4. A GYERMEKVÉDELMI MUNKA VONATKOZÁSÁBAN ÁLTALÁBAN, AZ ELLÁTÓRENDSZERT ÉRINTŐ TERVEK, VÁLTOZÁSOK

- 2013. január 1-jétől az iskolák fenntartása, így az oktatás szakmai irányítása már nem önkormányzati, hanem állami feladat. 2017. január 1-jétől a működtetői feladatok közül csak a gyermekétkeztetés biztosítása maradt az Önkormányzat feladata. Az Önkormányzat számára az iskolákkal és a Tankerületi Központtal való jó kapcsolat továbbra is fontos, hisz az oktatás színvonala, milyensége a kerület gyermekeinek, felnövekvő nemzedékének életére van hatással. Az önkormányzat a jó kapcsolat fenntartásáért megteszi, ami rajta múlik. A változástól függetlenül folyamatos az „Egy iskola, egy óvoda” program az intézmény-felújítások kapcsán, illetve e mellett külön újulnak meg az udvarok. A fejlesztések a Tankerületi Központtal együttműködve valósulnak meg.
- Bővültek az óvodai férőhelyek a Mátyásfüldi Fecskefészek Óvodában. A Centi Bölcső felújítása után 12 fővel emelkedett a gyermeklétszám. 2019-ben elkezdődött a Napsugár Bölcsőde fejlesztése. A bővítés enyhíti a férőhelyhiányt, de továbbra is állandó feladat a várható igények folyamatos felmérése, figyelemmel kísérése, valamint olyan bővítési lehetőségek megtalálása, melyek rugalmasan alkalmazkodnak az egyes korosztályok változó létszámához. Ezen a területen fontos szerep jut az Európai uniós és egyéb pályázati lehetőségeknek.
- A család- és gyermekjóléti szolgálatok feladata 2018. szeptember 1-jétől kibővült az iskolai és óvodai szociális segítő tevékenységgel. Az új feladat egy, a megszokottól eltérő munkamódszer bevezetésével, létszámnövekedéssel, és új telephely létrehozásával járt. A szolgáltatás a 2019. évre alakult ki teljes egészében, melyről a szolgáltatás részletezésekor már beszámoltunk.
- Új gyermekorvosi rendelő került átadásra (1164 Budapest, Szabadszög út 18.) és új házi gyermekorvosi körzet kerül kialakításra, mely 2020-ban lép hatályba.

Az ellátásokra, szolgáltatásokra vonatkozó általános célkitűzések:

- Az ellátások színvonalának megtartása, emelése, pénzügyi és természetbeni ellátások esetében az ellátás reálértékének megtartása, vagy legalábbis kismértékű csökkenése.
- Az ellátások eljuttatása a legrászorultabbakhoz.

6. A BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA

6. 1. KERÜLETI BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM

A BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság 2019. évben az alábbi bűnmegelőzési intézkedéseket hajtotta végre a gyermek és fiatalkorúak részére:

- Az ORFK által indított iskolai bűnmegelőzési tanácsadói program keretében bűnmegelőzési előadások kerültek megtartásra, a Csonka János Műszaki Szakközépiskolában és Szakiskolában, a Corvin Mátyás Gimnáziumban és Szakközépiskolában, és a Centenárium Általános Iskolában, továbbá felkérésre a kerület oktatási intézményeiben.

Az előadások témakörei:

- ifjúkori bűnözés, áldozattá és elkövetővé válás megelőzése,
- internet veszélyei,
- szórakozás veszélyei,
- szenvedélyek, függőségek,
- közlekedéssel kapcsolatos szabálysértések és bűncselekmények,
- védelem, önvédelem.
- másság.

- Az Iskola rendőre program keretében a KMB alosztály munkatársai a kerületi általános iskolákban az osztályfőnökök felkérésére bűnmegelőzési előadásokat tartottak, osztályfőnöki órák keretében.

Az előadások témakörei:

- a fiatalokat veszélyeztető bűncselekmények, áldozattá és elkövetővé válás megelőzése,
- internet veszélyei,
- szenvedélyek,
- közlekedési ismeretek,
- nyári időszakban az Önkormányzat szervezésében lévő táborban előadások tartása a fenti témakörökben.

Továbbá felkészítést tartottak a kerület Katasztrófavédelmi versenyre.

Az iskolai bűnmegelőzési tanácsadói program 2013 szeptemberében indult országosan. Az elmúlt közel 7 évben, a programmal kapcsolatban a résztvevő iskolák visszajelzései pozitívak voltak. Az iskolák szívesen veszik a bűnmegelőzési előadásokat osztályfőnöki órákon, továbbá az osztályfőnökök visszajelzése alapján sokkal hitelesebb a diákok részére, ha az előadásokat hivatásos rendőr tartja részükre.

Az iskola rendőre program keretében szintén folyamatos az együttműködés a kerületi általános iskolák és kerületi Rendőrkapitányság között, melynek keretében bűnmegelőzési előadások kerülnek megtartásra.

Jellemző a

- rendszeres jelenlét ezen iskolákban, személyes tanácsadás, konzultáció;
- kijelölt iskolákban előre megbeszélte időpont alapján fogadóóra megtartása, illetve szülői és tantestületi, valamint nevelési értekezleteken való részvétel;
- kiterjedt drog-prevenációs tevékenység folytatása a kerület oktatási intézményeiben tanuló diákok szüleinek; BRFK drogprevenációs programja „Szer ami megváltoztat” címmel;

- felkérésre részvétel az iskolák egészségnapján, egyéb iskolai rendezvényeken, mely rendezvényeken cél a bűnmegelőzés valamint a rendőrség népszerűsítése;
- felkérésre iskolához kapcsolódó bűnmegelőzési előadássorozat (diákoknak, szülőknek, pedagógusoknak);
- áldozatvédelmi tevékenység – áldozatsegítő, áldozatvédelmi előadások megtartása;
- a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiában meghatározott prioritások mentén képzéseken történő részvétel;
- a civil szervezetekkel és társadalmi szervezettel kapcsolattartás;
- kerületi gyermekvédelmi intézményekkel kapcsolattartás;
- kapcsolattartás a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat keretein belül működő Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal, továbbá részvétel a munkájában.

A körzeti megbízottak 2015 decemberétől a 18 év alatti sértettek meghallgatásával, szükség esetén a lakókörnyezetében történő adatgyűjtéssel, és a rendelkezésre álló egyéb adatok feldolgozásával 48 órán belül jelentésben rögzített kríziselemzést készítenek. A kríziselemzésben megpróbálják feltárni milyen okok és körülmények vezettek ahhoz, hogy a sértett bűncselekmény áldozatává vált, és mit kell tenni ahhoz, hogy ezek az okok a későbbiekben ne ismétlődhessenek meg

Bűnelkövetés okainak alakulása áldozati és elkövetői oldalról:

A kiskorúak sérelmére elsősorban személyes értékeik megszerzésére irányuló bűncselekmények történtek. Mivel egyre több iskoláskorú gyermek rendelkezik nagyobb értékű mobiltelefonnal, illetve kisméretű szórakoztató elektronikai cikkel, egyre gyakoribbak az ezzel kapcsolatos bűncselekmények is. Még nagyobb számban fordulnak elő a lopások, melynek során az iskolatáskában, vagy öltözőben őrizetlenül hagyott nagyobb értékeket tulajdonítja el az elkövető.

A 2019 évben 18 esetben vált áldozattá fiatalkorú és gyermekkorú személy. Sérelmükre: garázdaság, lopás, rongálás, könnyű testi sértés, gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés, kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény miatt indított eljárást a BRFK XVI. kerületi Rendőrkapitányság.

Elkövetői oldalról 2019. évben 10 fiatalkorú ellen indult eljárás, melynek a megoszlása garázdaság, csalás, visszaélés kábítószerrel, lopás és jármű önkényes elvétele bűncselekmények volt.

A bűncselekmények megvalósulását, bekövetkezését továbbra is elősegíti, a fiatalok felelőtlen magatartása, hogy egymásnak mutogatják vagyontárgyaikat, dicsekednek velük, azokat a közterületen, továbbá a tömegközlekedési eszközökön nyíltan használják, vendéglátóhelyeken az asztalon őrizetlenül hagyják, így felkeltik a bűnelkövetők érdeklődését is, így könnyebben válhatnak bűncselekmény áldozatává.

6.2. KÁBÍTÓSZERÜGYI EGYEZTETŐ FÓRUM

XVI. KERÜLETI KÁBÍTÓSZERÜGYI EGYEZTETŐ FÓRUM

A XVI. kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) 2003-ban alakult meg, azóta folyamatosan, sikeresen működik a kerületben.

A KEF alapító tagjai a XVI. kerületi Önkormányzat, Móra Ferenc Általános Iskola, (akkori) Napraforgó Szolgálat, BRFK XVI. kerületi Rendőrkapitányság, Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat munkatársai közül kerültek ki.

Jelenleg 18 tagja van, akik 7 intézményt képviselnek. A KEF, mint döntés előkészítő, javaslattevő és koordináló szervezet fejti ki tevékenységét a kerületben. Az elmúlt évek során tevékenysége szerteágazó volt. A KEF szakmai munkáját megalakulása óta Kály-Kullai Károly szakértő bevonásával végzi.

A KEF összehangolja a helyi intézkedéseket és kezdeményezéseket, valamint fórumot teremt az országos célokkal párhuzamosan a helyi közösség területén működő intézmények számára. A KEF az a fontos láncszem, amely biztosítja a stratégiában megfogalmazottak megvalósulását.

Mind a Nemzeti Stratégia, mind a helyi drogellenes stratégia eredményességének legfontosabb letéteményese a helyi közösség. A helyi települési szinten történő összefogások és összehangolt cselekvések döntő módon tudják befolyásolni a probléma kezelését. Szükséges minden olyan tett és összefogás erősítése, amely az emberi közösség legalapvetőbb formáival – család, szomszédság, lakóhelyi közösség stb. – van kapcsolatban. A helyi közösségek kiemelkedő szerepet játszanak a drogproblémák kezelésében, hiszen a kábítószer-fogyasztás jelensége alapvetően az egyének, a családok és a helyi közösségek problémája.

A stratégia 3 alappillére közül a kerületben a megelőzés és egészségfejlesztés területeire helyezik a hangsúlyt, hiszen ezen cselekvések nem csak a fiatalok kábítószer fogyasztása tekintetében jelentenek erős preventív tényezőt, hanem más egészséget veszélyeztető magatartásformák kockázatát is csökkentik.

2013-ban megszületett a Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020, ami egy kerületi a szülők, pedagógusok és diákok körében végzett reprezentatív felméréssel együtt 2014 tavaszán a kerület Drogellenes Stratégiájának alapját adta. A kerületi Drog Stratégiáról készült beszámolót a Képviselő-testület a 307/2019. (XI. 20.) Kt. határozatával elfogadta.

A XVI. kerületi KEF 2019 évi tevékenységei:

2019. április 13.: részvétel a kerületi egészségnapon. Immár második alkalommal a XVI. kerületi KEF a Sziget Droginformációs Alapítványhoz tartozó „Zsiráfok Busz” Életvezetési Központ interaktív prevenció-életmód programjával vett részt a Kertvárosi Egészségnapon. Újdonság volt, hogy a XVI. kerületi Rendőrkapitányság és a KEF közös részvétele az programon. A rendőrség a bűnmegelőzésről szóló információi mellett segítséget nyújtottak a biciklis-gokartos akadálypálya létrehozásában, amivel nemcsak a programkínálat bővült, hanem ezáltal az elérhető korosztály is szélesedett. Amíg a gyerekek ügyességüket próbálták ki az akadálypályán, a szülőket is meg tudták szólítani.

2019. április 30.: részvétel a Föld napján. A felső tagozatos diákok a KEF sátrában szabadterre adaptált a prevenció szabaduló szobát próbálhattak ki. A programot hasonlóan a tavalyihoz a XIII. kerületi KEF koordinátorával, a szabaduló szoba projektvezetőjével együttműködve valósították meg, Minden feladat a szerhasználat, kábítószerrel volt kapcsolatos. Kapcsolódva a feladatokhoz a KEF a gyermekek számára a különböző drogok, illetve alkohol hatásait szimuláló ún. „részeg szemüveg” segítségével ügyességi feladatokat szervezett.

2019. április 24.- május 17.: Az úgynevezett **Zsiráfok busz** elhozása a kerületi 1-2. osztályos tanulók számára. Egy függőséggel küzdő esetben a gyógyítás már nagyon nehéz, ezért érdemes a hatékony megelőzésre helyezni a hangsúlyt. A prevencióban a gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó szülőknek, felnőtteknek van jelentős szerepe, hiszen ha egy fiatal nem kap mintát gyermekkorában arra, hogyan lehet a boldogságot elérni, vagy saját hibáján kívül nem tud olyan körülményeket teremteni, hogy boldog lehessen, akkor tévutakon

törekszik erre. Ezért hozta el a KEF a Sziget Droginformációs Alapítvány Életvezetési Központjának egészségmegőrző programját a kerületbe, aki 14 általános iskola összesen 67 1. és 2. osztálya (mintegy 1700 gyermek és 80 pedagógus) számára tartott egészségmegőrző foglalkozásokat, (napi átlag 6 foglalkozás). A mozgó osztályterem kiragadja a diákokat a megszokott életterükből, újdonságokat, izgalmas feladatokat és lehetőségeket kínál. A Göllész Viktor Általános Iskolában autizmussal, enyhébb értelmi sérült gyerekeket sikerült megnyitni és szóra bírni. Ez is bizonyítja, hogy a különleges helyszín nagy hatással van az ott megforduló gyerekekre. Az ott zajló szituációs játékok pedig mindenkit arra ösztönöznek, hogy tanulva játszanak, sok-sok új ismeretre szert téve.

"Az én csodálatos testem és lelkem" programot az intézmények örömmel fogadták. A speciális mozgó osztályteremben az egészséges, tudatos életmódra hívták fel a figyelmet, a korosztályoknak megfelelő programokkal igyekeztek a gyerekeket rávilágítani a természetes életszeretetre, megtanítva őket a helyes döntések meghozatalára. Nem pusztán a „nem”-et mondani fontosságára próbálják őket megtanítani, hanem arra is, mennyi mindenre tudnak „igen”-t mondani, miben tudnak örömet találni, illetve szerezni másoknak.

A programba részt vevő iskolák 1-1 Clementoni - Anatómia laboratórium nevű fejlesztő játékot kaptak ajándékba a KEF-től, melynek segítségével a gyerekek játékos formában tudják feleleveníteni az emberi testtel kapcsolatban tanultakat.

2019. szeptember 21.: részvétel a **Kertvárosi Vigasságon**. A 2018-ban született megállapodásnak megfelelően a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ volt jelen a rendezvényen és képviselte a KEF-t és annak céljait, a „mulatsághoz” illő könnyedebb programelemekkel. A rendőrség részéről is jelen volt egy KEF tag, aki a BRFK központi telephelyéről hozott pl. ujjlenyomat vételére alkalmas eszközt stb.

2019. október 17.: Széttépve című koncertszínházi előadás. Az Erzsébetligeti Színház és a KEF a megelőzés jegyében egy rendhagyó programra, Szabó Kimmel Tamás Széttépve c. koncertszínházi előadására hívta a XVI. kerületi Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnázium, a Corvin Mátyás Gimnázium, a Szerb Antal Gimnázium 11. évfolyamára járó és érettségi előtt álló diákjait, valamint a programhoz pilot jelleggel kapcsolódó prevenciós elő- és utófoglalkozáson részt vevő Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnázium 9.b, és a Szerb Antal Gimnázium 10.a osztályait az Erzsébetligeti Színházba.

Az előadás a függőségekről szólt, mellyel nap, mint nap találkozunk, valamilyen formában, észrevehetetlenül vagy látványosan, de mindenkinek az életében jelen van, mégse beszélünk eleget róla. Az előadás azt boncolgatja, hogy miért indul el valaki egy olyan veszélyes úton, ahonnan nagyon nehéz, sőt sokszor lehetetlen visszafordulni.

A részvételt a prevenciós célú előadáson az érdeklődők számára a XVI. kerületi KEF ingyenesen biztosította.

A 95 perc hosszúságú előadáson mindösszesen 504 fő, valamint a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ, az Észak-Pesti Tankerületi Központ, Budapest XVI. Kerületi Rendőrkapitányság, valamint a helyi KEF delegáltjai jelezték részvételi szándékukat.

2019. október: Beszámoló elkészítése Budapest Főváros XVI. kerületének Drogellenes Stratégiájában meghatározott feladatok végrehajtásáról a 2014-2020 évek közötti időszakban. A beszámolót a Képviselő-testület a 307/2019. (XI. 20.) számú határozatával egyhangúlag elfogadta.

7. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS KERETEI

A kerületben civil szervezetek bevonása az alapellátás keretében történik.

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ több civil és egyházi szervezettel működik együtt, melyek az alábbiak:

- **A helyi Vöröskereszttel az együttműködésük sok évre nyúlik vissza.** A Vöröskereszt kerületi szervezete összesen 12 alkalommal 136 ügyfélnek adott élelmiszercsomagot, amely a szűkös anyagi helyzetben lévőknek jelentett aktuálisan komoly segítséget. Az ügyfelek a Központ és a Szolgálat ügyfélköréből kerültek ki.
- **A Gyermekétkeztetési Alapítvány** a Központ javaslatára 10 a kerületben élő rászoruló családnak segít havi rendszerességgel élelmiszeradománnyal.
- **A Magyarországi Vietnámiak Egyesülete** jóvoltából 4 kerületi családhoz került nagyobb értékű adomány.
- A Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesületének helyi közösségi klubjának, a **„Lámpás Klub”** foglalkozásainak biztosít helyet a Napraforgó Központ.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 10. sz. melléklete

Tartalmi követelmények a települési önkormányzat és a megyei kirendeltség számára, a Gyvt. 96. §-ának (6) bekezdésében előírt átfogó értékelés elkészítéséhez

I. A települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0–18 éves korosztály adataira.

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:

– a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
– egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
– gyermekékeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:

– gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
– gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.

4–5.

6. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciós elképzelések).

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.

9. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

II. A megyei kirendeltség által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei
1. A megyei kirendeltség által fenntartott, szakellátást (esetleg alapellátást) nyújtó intézményhálózat bemutatása, különös tekintettel a Gyvt.-ben előírtak teljesítésére.

2. Ellátásban részesülők száma, korcsoportok szerinti megoszlása, tendenciák.

3. Változások az ellátás feltételeiben (személyi, tárgyi, elhelyezési feltételek).

4. A felügyeleti szervek által végzett gyermekvédelmi szakmai ellenőrzések tapasztalatainak bemutatása.

5. Jövőre vonatkozó célok, javaslatok, elképzelések (milyen típusú intézmények kialakítására, átalakítására, fejlesztésére lenne szükség a gyermekek szükségletei alapján, milyen területeken tervezik bevonni a civil szervezeteket a szakellátás feladatainak ellátásába).